

ELŐFIZETÉS.

BELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vezetők palotájában.

TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, február 21.

Előre toltuk állásainkat az erdélyi fronton.

Berlin, február 20. (Hivatalos.) A nagytőhadiszállás jelenti:

Nyugati harcátér:

Albert württembergi herceg vezértábornagy hadseregénél az angoloknak délelőtt Messierestől nyugatra erős tüzelőkészítés után megindított előretörése meghiúsult. Egy tiszt és 6 főnyi legénység maradt kezünkön.

Rupprecht bajor trónörökös hadseregportja:

Az Ancre arcvonalon visszavertünk néhány angol felderítő előretörést. Az Ancre északi partján egy portyázó osztagunk rárontott egy angol őrsre és két fogollyal tért vissza. Rövid tüzelés után rohamcsapatunk Traloytól délre rohammal elfoglaltak egy egy támaszpontot és ennek 30 főből álló őrségét foglyul ejtették.

A német trónörökös hadseregportja:

Champagneban és a Vogézekben kisebb vállalkozások a franciák számára eredménytelenül folytak le. Verdun északkeleti arcvonalán sikerült rajtaütünk egy ellenséges őrségen, amelyet fényes nappal elfogtunk.

Keleti harcátér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

Az orosz tüzérség egyes szakaszokon, különösen Drzyszwjaty-tól délre és a Narajowka keleti partján tevékenyebb volt, mint az előző napokban.

József főherceg vezérezredes arcvonala:

A Kárpátokban hóviharban ránk nézve sikeres portyázások folytak. A Smetrectől délre egy orosz erődhatár védőinek elfogása után felrobbantottunk. A Szlanio-völgytől északra ellenséges örök elűzése és ellentámadások elhárítása után állásunkat egy magaslat nyergére toltuk előre.

Mackensen vezértábornagy hadseregének arcvonala:

Radulescinél a Szereth mentén, rohamcsapatunk benyomultak az oroszok állásába és fedezékek szétrombolása után 11 fogollyal és több gépfegyverrel tértek vissza.

Macedóniai harcátér:

A Vardar és a Doiran-tó között tüzelés folyt, amely estig tartott. Támadás nem történt. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Már Anglia is?!

Arad, február 20.

Egy sziget. Tengereket választ el egymástól s nemzeteket evett már meg mohó éhségében. Talán nem is sziget: egy dinosaurus, óvilági szörny, tengeri leviáthán, amely feltolta hátát a tenger felszínére s csalétekül emberi kultúrát csinált magára, hogy ennek segítségével megöljön, megemésszen mindent, amire feneketlen gyomrának étvágya támadt.

Száz évek óta úgy rendezkedett be, hogy mindig másokkal dolgoztatót s ő egyre gyűjtötte kincseit. A földje ép oly jó és termékeny mint a német síkság, vagy a daltelt Provence mezeje, de a világért sem termelt gabonát; bevetette selymes pázsittal golf- és criquette-pályákat csinált rajta, vagy tennigrundokat, ahol szikár missek nyávogtak az ozondus levegőben. Minnek is termelt volna gabonát: az egész ó- és újvilág boldog volt, hogy eladhatja magát angol aranyakért s megtöltheti a brit szigetek éléstárait acél-szemü buzával. Pedig aranya sincs több az angol földnek, mint Európa aranytermő országainak, csak vasa és szene van. Ezzel tudott századokon keresztül úgy manipulálni, hogy uzsorása lehetett az egész világnak.

Most egy kicsit elszámította magát. Ki hitte volna, hogy valaha bekövetkezzék az az idő, midőn megállnak az angol hajók, s a többi rabszolga nép hajói is? És nem fognak eleséget szállítani Angliának. Es fel kell törni a pázsitot, a golf- és tennisz pályákat, be kell vetni a kertvárosok virágágyait, mert — nincs kenyér. Mert — nincs!

Beresford, az angol felsőház alelnöke ma szenzációs kijelentés-el igazolta ezt. A nemes lord először is elcsodálkozott a német buvárhajók vakmerő eljárása fölött, amelyek enormisan nagy tonnatartalmat küldtek eddig a tenger fenekére, majd igazi angol általánosítással kijelentette, hogy baj van, mert az egész világ éhínség előtt áll!

Hát szó, ami szó, sok mindennek szükében vagyunk, de azért megse értünk egyet a tiszteletre méltó lorddal. Talán mégis csak inkább úgy lesz a dolog, hogy nem az egész világ áll éhínség előtt, hanem csak Anglia — kezdi el most az éhezést.

Elénk tüzerharc az olasz fronton.

Budapest, február 20. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcátér:

Focsanitól északkeletre rohamcsapatunk az ellenséges árkokból foglyokat, 3 géppuskát és 1 aknavetőt szállítottak be. A Ludova területen felrobbantottunk egy orosz őrházat. A Narajowka mentén élénk ágyutüz volt. Radziwilow mellett egyik repülőnk lelőtt egy orosz repülőgépet.

Olasz harcátér:

Az ellenséges ágyutüz tegnap délután a tengermelléki arcvonalon Plava és a tenger között erősbödött. Ejjel csak egyes tüzzel való rajtaütések voltak. A tiroli arcvonalon az olasz tüzérség főleg a Torbole és Lopoló közötti szakaszon volt tevékenyebb, mint rendesen.

Délkeleti hadszíntér:

Berat-tótól délkeletre tábori őrs csatározások. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Ejjel 2 óraker érkezett telefonjelentés.

A newyorki tőzsde és a háború.

Amsterdam. A Telegraaf jelenti Newyorkból, hogy az ottani tőzsde az utóbbi hetek eseményei legfontosabb faktorának azt tekinti, hogy Németország és a monarchia még mindig nem kezdett nyílt ellenségeskedést Amerikával. A háború még nem tört ki, a mult héten pedig elkerülhetetlennek látszott. Lehetséges tehát, hogy most már nem is fog bekövetkezni. Esetleges békekötést még mindig busines alapjául tekint a tőzsde, mert ez a külföldi munició rendeléseknek végét jelentené.

A Matin jelenti: A Niobe gőzöst elsüllyesztették.

Londonból jelentik: A Cotworsum 2700 tonnás és Trompenberg 1600 tonnás angol szénszállítókat elsüllyesztették.

Rotterdam. Ideérkezett jelentések szerint héttől 17 hajót süllyesztettek el, 30000 tonna tartalommal.

Stockholm. Pétervárról jelentik, hogy Protopopov és Galycin herceg állása ismét megszilárdult. A Ruszkoje Utro ezt udvari intrikák vereségének nevezi. Hir szerint a román

trónörökös visszatér Romániába. Eljegyzése a cár leányával hétfőn megtörtént, de még nem hozzák nyilvánosságra.

Kávé és cukorjegyek kiadása

(Az új lisztjegyek kiosztása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Varjassy Lajos polgármester a következőket rendelte el:

Miután az eddigi rendszer mellett a cukorjegy kiváltása körül igen sok visszaélés fordult elő, elrendelem, hogy a jelenleg működő liszt hivatal személyzete a márciustól érvénybe lépő kenyér és lisztjegyeknek kiosztása alkalmával úgy az új cukorjegyeket, valamint a március 1-től életbe léptetendő kávéjegyeket is egyidejűleg adja ki és ennek megtörténtét a „B” igazolványok hátlapján történő lebélyegzéssel igazolja, hogy ilyképen a visszaéléseknek eleje vétessék.

Oly jelentkezőkre vonatkozólag pedig, kik liszttel el vannak látva és „B” igazolvánnyal nem bírnak; a cukor és kávéjegyek kiadását a gazdasági hivatal hatáskörébe utalom, ezen jelentkezők azonban a háztulajdonos, vagy kerületi biztos által a családtagok számát és azon körülményt, hogy „B” igazolvánnyal nem bírnak a bejelentő hivatal által kiállított bejelentő lapra rávezetett záradék alakjában igazolni tartoznak.

Tekintettel arra, hogy a város közönsége a kávéközponttól havonta csak bizonyos meghatározott mennyiségű kávévet kaphat, ennél fogva március 1-től kezdve a kávénak Arad város területén leendő árusítását, kiszolgáltatását a hatóság által kiállított kávéjegy rendszerhez kötöm és egy-egy személy fejadagját havonként 3 dekagrammban állapítom meg és figyelmeztetem a város lakosságát, valamint kötelezem a kereskedőket, hogy a mondott naptól kezdve a kereskedésekben lévő és bárholnan származó kávé csakis a hatóság által kiállított kávéjegyek ellenében lesz kiszolgáltatható. A kávéjegyek előre semmi szín alatt be nem válthatók, a lejárt szelvények érvénye azonban továbbra is érvényben marad. A kávéjegyek kiosztása iránt más hirdetményemben intézkedtem.

A december óta forgalomban lévő B. jelzésű liszt- és kenyérjegyek 12 hétre érvényesek, de mivel március elsején a város átadja a közlelmézést a kereskedőknek, egy héttel hamarabb adják ki az új igazolványokat, amelyek szintén 12 hétre szólnak. Az új liszt- és kenyéredulák ugyanolyanok, mint amilyenek most vannak forgalomban. A rovatok kitöltését a régi lapok adatainak felhasználásával a liszt hivatal személyzete végzi el, a tulajdonosoknak esupán az a feladat marad hátra, hogy a háztulajdonossal aláírassák s a maguk nevét is írják az igazolványra.

Az új liszt és kenyérjegyeket esütörtökön délelőtt kezdik kiosztani a kerületekben abban a sorrendben, amelyben a liszt kiosztása történik. Az új kenyérjegy csak az előbbi szelvények lejártja után, vagyis március 8-án lép érvénybe. A kenyérjeggyel együtt kapja meg a közönség az újabb cukor jegyeket és a kávéjegyeket is. Tehát nem a polgári menházban osztják ki a cukor és kávéjegyeket, mint ezt először megállapították, hanem mindenki a maga kerületében az új kenyérjeggyel egyidejűleg kapja azt meg.

Lármáznak!

(A képviselőház ülése.)

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

A képviselőház mai ülését délután fél 4 órakor nyitotta meg Szász Károly alelnök. A képviselők kevés számban gyülekeztek, a miniszterek közül csak Balogh Jenő igazságügy-miniszter és Jenkovics Béla kultuszminiszter voltak jelen. A miniszterelnöki jelentéshez elsőnek

Bellozay Géza szólott hozzá: A háboru harmincadik hónapjában konstatalhatja, hogy a nemzet fényesen kiállotta a megpróbáltatásokat és a tűzpróbát. A közlelmézés kérdése három tényezőtől függ: a hadsereg, az ország és a szövetségesek ellátásától. A mezőgazdasági termelésben szükséges ipari cikkek árammaximálását szükségesnek tartja, új cselédtörvényt sürget. A cselédek sorsán javítani kell, a gazdák érdekeinek szem előtt tartásával. Házhöz, otthonhoz kell juttatni a cselédeket, viszont a munkásság saját szülőfaluját és városát, ahol existenciája biztosítva van, ne hagyhasssa el. A munkabérek emelkedése a közlelmézésben várható. Nagy baj volt a rossz termés. A tisztviselő osztályon sürgősen segíteni kell, sajnálatos, hogy a maximális árakat épen az a közönség lépte túl, amelynek érdekében hozták. A gabona és a liszt ára között óriási eltérés van. Bizalommal viseltetik a kormány iránt, amelynek politikáját helyesli. Elfogadja a jelentést.

Bottlik István: A kormány hatalmát párt-politikai szempontokból használta föl már a háboru előtt és most a háboruban is. Hangoztatják a többtermelés szükségességét és mégsem szereztek be Németországból szántó és más mezőgazdasági gépeket. Így nem lehet fokozni a többtermelést. A vetőmag kérdését is helyteleníti.

Szmrecsányi György: Hol van a földművelési miniszter?

Zlinszky István: Soha sincs itt! Levegőbe beszélünk!

Felkiáltások: Még az államtitkár sincs jelen! Hozzák ide a minisztert!

Elnök: Kéri, hogy hagyják a képviselőt beszélni.

Bottlik István: Termelési kényszert kellett volna behozni, legalább a kenyérmagvakra vonatkozólag. Helyteleníti a központokat, amelyek hibás munkát végeznek. A főváros hollandi szappant akart behozni és ezt a szirkópont megakadályozta.

Szmrecsányi György: Hol a miniszter?! A bankok érdekeit tudják védelmezni!

Felkiáltások: Kinek az érdeke ez? Ki keres rajta? Miért nincs itt a miniszter?

Zlinszky István: Mással véd alá helyezni az ilyen kormányt. Ezért szerezsek tisztát a kormány élén? Ezért támogatnak?

Bottlik István: Ason a napon, amikor megalkult a szilvaközpont, 10.000 kosonával emelkedett egy vagon szilva ára.

Felkiáltások: Hazaárulás! Tisztát elhagyni nem lehet, de üzleteket csinálni igen? A fogyasztók csak fizessenek, ők nem adakoznak a pártkasszára! — A sajtó ná. Az elnök negyvenhezen rendet csinál és

Bottlik István befejezi beszédét: A kormány a nagyipart és nagyfőket dőldegeti. Nem veszi tudomásul a jelentést.

Szabó János munkapárti: Győzelmeink és a szövetséges csapatok győzelmei, a legnagyobb eredményeket érték el a harterőn, a kormány pedig itthon hivatása magaslatán áll. Biztosította a népélelmézést, vasutpolitikája az egyedül helyes decentralikus alapon áll. A

Dumantak kifejlesztése elsőrendű érdekünk, hogy a Balkán Európával az összeköttetést föl tudja venni.

Pallavicini György gróf: Helyteleníti, hogy a kormány még mindig nem ismerteti a kiegyezés kérdését. A kormány nem ismeri az ország élelmézési hibáit. Erdélyért...

Bathány Tivadar gróf: Másból börtönbe kerülne!

Rakovszky István: Másból ilyen esetben lámpavasra kerülne valaki. (Jobboldal zajong: Rendre! Rendre!)

Simontsits Elemér alelnök: Rakovszkyt rendreutasítja.

Bathány Tivadar gróf: Igaza van Rakovszkynak!

Rakovszky István: Lámpavasra!

Pallavicini György gróf: Erdélyben sok ezer gyermek pusztult el és rengeteg vagyon. A munkapárt iránt bizalmatlan. A jelentést nem veszi tudomásul.

Ghiliányi Imre válaszol Bottlik István és Pallavicini György gróf felszólalásaira Erdély és a lórekvirálások ügyében.

Rakovszky Iván: Visszautasítja Pallavicini kirohanását. A kormány élelmézési politikájának általános elvei helyesek. El kell látnunk a hadsereget, az országot és a szövetségeseket. A háboru elején az önfegyelmzés állott előtérben, ma minden megváltozott. A lapok a zárórára és a színházakra vonatkozó intézkedésekkel foglalkoznak, a kabarékkal. Az ember nem is tudja, a háboru komoly-e még, vagy komédia. A koncentrációs kabinet lehetetlen a mi pártjaink között fennálló nagy ellentétek miatt. Tiszta miniszterelnök bukásával pedig felülkerekednénk Magyarországon a bokeáramlatok. Ez kár volna, sőt országos csapás. A párt, mint egy ember áll és tart ki Tisza mellett.

— Ezután a vitát félbeszakították, holnap folytatják. Hat órakor rátérnek az interpellációkra, nyolc kisebb jelentőségű interpelláció volt.

Hervé félelme

a német offenzívától.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Wolfi-ügynökség jelenti február 20-án este:

A Maas és Mosel között a franciák előretörésének sikeres elhárításán kívül nem volt nevezetesebb esemény. Hó és eső miatt a harci tevékenység szünetelt.

A keleti és macedonai arcvonalon nem volt nevezetesebb esemény.

Páris. Hervé a Victoireben nyugtalankodik a németek champagnei előnyomulása miatt, mert ezt egy új német offenzíva előjelének tekinti. A németek nagyszerűen el vannak látva, amit a polgári segédszolgálatnak köszönhetnek. Franciaországban kigunyolták a polgári segédszolgálatot, pedig jobb lett volna a németek példáját követni. Francia részről most támadásról nem lehet szó, legfeljebb az állások megtartásáról. Ha a németek sikereket érnének el, — írja — akkor szó sem lehet arról, hogy a franciák döntést, vagy győzelmet erőszakoljanak ki.

Békét akar az amerikai kongresszus.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Az amerikai kongresszus a hadi és tengerészeti hiteljavaslatokat elfogadta; de a következő pótlás felvételét határozta el a törvény szövegében.

— Utasítja a kongresszus az amerikai kormányt, hogy minden erejét fejtse ki a nemzetközi ellentétek békés megoldására és juttassa kifejezésre, hogy a háborút el akarja kerülni.

Az United Presse jelenti: Az Egyesült-Államok haditengerészeti bizottsága tárgyalásokat kezdett, hogy az amerikai flotta szerepét háború esetére megállapítsa. Wilson követeli, hogy az amerikai kikötőkbe menekülő szövetséges hajók szabad mozgását a konferencia biztosítsa.

A Daily Telegraph jelenti: Az amerikai szállítógőzösök, amelyek a newyorki kikötőben vesztegelnek, főkészülnek az elindulásra. Az amerikai kormány 200 kereskedelmi gőzöst fölfegyverez ágyúkkal. Minden hajóra három ágyú kerül. Ez oly kevés, hogy nem is vehető komolyan ezek után ez a híradás.

A Times jelenti: Mexikóban a helyzet napról-napra válságosabbá válik. Caranza törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé az adókról, amelyet visszahatólag is ki akar vetni,

továbbá az összes külföldiek száműzetéséről. Továbbá a petroleum szerződések felbontásáról és a petroleumforrások lefoglalásáról. Wilson annyira komolynak látja a mexikói veszedelmet, amely a háborúra készülő Uniót fenyegeti és ezért követet küldött Mexikóba Caranzához, amelyet úgy magyaráznak, hogy elismeri a mexikói kormányt.

Az Havas ügynökség jelenti: Gerard, volt berlini amerikai nagykövet beszélgetést folytatott a Matin munkatársával s kijelentette előtte, hogy a német népnek az a végzete, hogy vezetői nem tudták megértetni magukat Amerikával. A megszigorított buvárhajóharcotól Amerika nem ijed meg, habár a németek azt hitték, hogy Amerika deferálni fog az ő szigorú fellépésüknek. Minthogy mindenki iránt bizalmatlanok: nem hitték hogy Wilson az elvek embere és most ép úgy gorombáskodhat vele, mint Lloid Georgeval. Azt hiszem, hogy ennek a háborúnak nem lehet más eredménye, minthogy a demokratikus eszmék uralomra jutnak.

Egy másik párisi jelentés szerint Gerard Brianddal és több politikussal tárgyalt, de ennek semmiféle politikai jelentősége nincs. A nagykövet Madridba utazik, ahol Romanones spanyol miniszterelnökkel Észak-Franciaország, Belgium és Spanyolország élelmezéséről fog tárgyalni.

Petroleumot vásároltam.

(Tragikomédia több potonnal.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A mélyen tisztelt közönség azt kérdezi tőlem, hogy honnét rugtak ki, vagy melyik front lövészárkából kerültem elő ebben a szakadozott ruhában, ezzel a gyűrött kalappal s ezzel a lős vértől pirosult orcával? Hogy a jobb mandzettám és a bal zápfogam hiányzik, hogy a bal orcám kétszer olyan kővér, mint a jobb, az is méltán ejt-heti gondolkodóba azokat, akik engem szelid tekintetű, rózsás képű, jól nevelt fiúnak ismernek.

— Miért ez a rettenetes szenvedésteli külső? — ilyen felkiáltással fogadtak ma a kávéházban, amire én szelid megadással ezt felelem:

— A szabadság-téri fronttól a Borós Béné-téri frontig repültem és utközben mindenütt kaptam néhány ellenséges kézi bombát. Kibírdetem itt mindazoknak, akik az én személyem iránt rendkívüli érdeklődést tanúsítanak, hogy azért hiányzik a jobb fülem cimpája és a bal cipőm sarka, mert ma petroleum-napot tartottam Arad ötezerezer lakosával szemben. Béke idején az üzletek, az áruházak mazsola-heteket, dió-napokat, mandula-heteket rendeztek, amikor kizárólag diót, mandulát, mazsolát lehetett vásárolni. Most petroleum-napokat tartanak az aradi boltok. Sajnos, nagyon ritkák ezek a napok. A dolog ott kezdődik, hogy a bolt előtt megáll egy idomtalan nagy vaskocsi, ami úgy néz ki, mint az öntöző kocsik, de az a különbség közöttük, hogy az öntöző koasiban mindig több a víz, mint kellene, emebben pedig kevesebb a petroleum, mint szeretnék. Amikor a vasszőnyeg megáll a bolt előtt, a környék apraja-nagyja összesereglik és mindenki hoz magával valami edényt; az egyik üveget, a másik leveles tálat, a harmadik lavort, mert azt hiszik, hogy az edény nagyságának arányában kaphatnak petroleumot. Petroleum tehát már volna. De hogyan lehet érte a boltba jutni? Ekkor kezdődik meg az a harc, amelyben mindenki súlyos sebeket kap, csak a

kereskedő marad sértetlen. Az egyik vevő kijelenti, hogy neki okvetlen be kell jutni, mert otthon hagyta a haldokló mamáját.

— Az én fiam már ki van terítve. — ordít a másik — a ravatalt nem hagyhatom sü-tétben.

— En a főispán ur cipőjét talpaltam, ha nem kapok petroleumot, nem leszek kész vele.

— En a főkapitány lakocsimját fejelem, ezt se lehet sü-tétben csinálni.

— Hát én meg nyőle nevetlen gyermekekre főzők, engedjenek be.

A kiáltások értelmetlen ordítássá változnak és már a rendőr se tud szóhoz jutni. Aki erősebb, az végre is bejut az üzletbe, a trón, azaz a pult magasságában székelő kereskedő elé. En erős voltam és bejuttam.

— Kérek egy liter petroleumot, — mondom peckesen.

— Azonnal, — feleli a kereskedő — csak előbb telefonálok a mentőknek.

— Mit akar tőlük?

— Magát akarom elcipeltetni. Aki ma egy liter petroleumot kér, az közveszélyes őrut, annak tébolydában van a helye.

— Hát mennyit kegyeskedik adni?

— Fél decit.

— Szóval egy gyűszűnyit. Az is jó, elég lesz öt percre. Mit fizetek? Husz fillért? Az sok, akkor 4 koronába jön egy liter, de kérem, igaz, most a pénz nem számít és miért ne vegyen ön is házat, mint a konkurrensé? Igen, nagyon köszönöm, kezét csókolom.

És már át is alakultam Bőleke kapitánnyá, már repültem is a bolt előtt légtornászó tömeg közé, amely irigységében maga alá tepert és kitaposta a májamat. Mire magamhoz tértem, az üvegem romjain hevertem hiányzó oldalbordákkal és megrepedt térdkalácsokkal. A mentők csakugyan megjelentek és beszállítottak a közokórházba huszadmagammal együtt. Most már némileg rendben volnék, de sajnálattal konstátalom, hogy az egyik vállpercemet is elvesztettem. Engedelmet kérek, hogy most gyorsan befejezem, de el kell

mennem a petroleum harctérre, hátha még megtalálom a vállpercemet. A percc most ritka értékű specialitás, azon még sokat lehet keresni. Talán megvásárolhatom belőle a sarló-utcai Nouman palotát.

Minisztertanács

a szászrégeniek miatt.

— Menekült közhivatalnokok illetménye. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az igazságügyminiszter legközelebb a minisztertanács elé terjeszti a szászrégeni járásbírók és tisztviselőknek ama kérelmét, amely a menekülésük folytán kívánható külön díjak kiutalására vonatkozik. Ekkor egyuttal megoldják a városban állomásozó minden állami, vármegyei és városi tisztviselőnek e kívánságával összefüggő kérdéseket is. A döntés tehát a háborus helyzetre való tekintettel az ország valamennyi köztisztviselőjét érdekli, annyival inkább, mert hónapokra menő illetmények megállapításáról és kiutalásáról van szó. Hogy ez a mai viszonyok mellett mit jelent a különben is szerény viszonyok között élő tisztviselőnek, nem szorul bővebb magyarázatra.

A tényállás szerint Szászrégen város már az oláh támadás első hullámesapásába beleesett. Szeptember hónapban a Maros és a Görgény völgyében előretörő ellenséges oszlopok a várost északról tizenöt kilométer távolságra közelítették meg s különösen a Görgény völgyében véres harcok játszódtak le a várostól néha alig nyole kilométer távolságra. Az ágyuharcokat a város magaslatairól szabad szemmel reingve nézte az ott maradt lakosság s az ellenséges tüzéréség golyói a várost csak azért nem érték el, mert az ellenségnek ott nem voltak nehéz ágyúi. A közeli és közvetlen veszedelemben a város lakossága elmenekült, csupán a katonaság és a tisztviselők maradtak ott, akiknek ez kötelességük volt. A katonai parancsnok szeptember végén a város kiürítését is elrendelte, e rendelkezését azonban a polgármester ismételt kérésére azzal a megokolással, hogy a városban levő nagy értékű képviselő ingóságok ne maradjanak őrizetlenül, visszavonta. A tisztviselők családtagjai természetesen szintén mind elmenekültek.

Hónapok múlva, a rendes viszonyok helyreálltával az illetékes felügyeleti hatóságok hivatalból tettek előterjesztést a kormányhoz, hogy a tisztviselő részére az elmenekült családtagjaik után illető napidíjakat és utazási költséget utalják ki, de ezt a kérést az egyes minisztériumok a tisztviselők legnagyobb meglepetésére és csalódására, megtagadták azzal a megokolással, hogy a város hatóságilag nem volt kiürítve. A tisztviselők ebbe a döntésbe nem nyugodhattak bele, mert a minisztertanácsnak 1915. január 26-án hozott határozata alapján az ilyen illetményekre vonatkozóan kiadott 13.264—1916. I. M. E. számú rendelet 3. pontja a napidíjak és utazási költség iránt való kívánságot nem a helység hatósági kiürítésétől teszi függővé, hanem annak a megállapításától, hogy a helységben az ellenséges előrenyomulás folytán a viszonyok olyanok voltak-e hogy a tisztviselők családtagjai nem maradhattak ott. A megállapításnál nem a kiürítés ténye a döntő, hanem a veszedelem, amit említett, most már közokiratokkal igazolt körülmények nyilvánvalóvá teszik.

Éhinség előtt áll az egész világ.

(Beresford lord nyilatkozata a blokádról.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Morning Post tudósítója beszélgetett Beresford lorddal, az angol felsőház alelnökével, aki úgy nyilatkozott, hogy megdöbbentő arányokat ölt az elsüllyesztett hajók tonnatartalma. Anglia élelmezése rendkívül megnehezedett. Az egész világ éhinség előtt áll.

A londoni lapok híradása szerint Liverpoolban, Cardiffban és más angol kikötőkben a tengerészeti legénység, összesen 28 hajón megtagadta az engedelmességet. Vonakodtak hajóra szállni és sztrájkjal fenyegetőztek arra az esetre, ha szolgálatra kényszeríték őket. A legénységet haditörvényszék elé állítják.

Reuter jelentés szerint német tenger-alattjárók tegnap 12 hajót torpedóztak meg 33,250 tonnatartalommal. Valamennyi hajó szenet szállított Franciaországba.

A Jalo 3900 tonnás angol gőzöst elsüllyesztették.

Berlin. Mint illetékes helyen mondják, berlini mértékadó körökben fellette megvannak elégedve a naszád-háboru eddigi eredményével. Amennyire átlehet tekinteni, a siker sokkal nagyobb, mint remélték, pedig a kifutott hajók legnagyobb része még nem tért vissza és nem adott hírt eredményeiről.

Jenő főherceg

Olaszország szeninségéről.

— Szénraktárak kifosztása Párisban. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Berliner Tageblatt haditudósítója a főhadiszállásról jelenti: Jenő főherceget megkérdezte a buvárhajóharc hatásait illetően a szárazföldi háborúban. Jenő főherceg kijelentette, hogy föltétlenül érezhető ez a hatás. A szénhiányt legelőször Olaszország fogja megérezni, miután széntermelése nincs és a behozatal nem lehetséges. Ezt a körülményt még a szigorú téli időjárás is súlyosítja.

A párisi Journal des Debats azt írja, hogy Párisban nagyarányú tüntetések vannak a szénhiány miatt. Több ezer főből álló tömeg vonult végig a boulevardokon, szenet követelve, úgy, hogy a katonaságnak kellett közbe lépni és az szórta szét a tömeget. Néhány száz főből álló csoport azonban el tudott jutni egy állami szénraktárhoz. Megrohanta azt és kirabolta.

Az olasz t. eke-barát szociálista képviselők a február 27-én megnyitandó kamara legelső ülésén beterjesztik a napirendjavaslatukat, amelyben követelik a béketárgyalások megkezdését. Bejelentik, hogy általános sztrájk kitörésével is odafoznak hatni, hogy a béketárgyalások mielőbb megkezdődjenek. A szeninség miatt a békepropaganda hívei nagyobb bátorsággal mernek beszélni és cselekedni.

Zürichből jelentik: A Giornale di Italia, amely a jól informáltság látogatását szereti kelteni, azt írja, hogy a bécsi spanyol nagykövet kihallgatáson volt Károly királynál, amely kihallgatást a Vatikán inspirált. A pá-

Az entente-sajtóban a legellentmondóbb hírek vannak arról, vajjon csakugyan utra keltek-e a New Orleans és Rochester nevű ugynevezett kísérleti hajók, amelyeknek elindulását már tíz nappal ezelőtt jelezték. A Petit Parisien szerint a Rochester csakugyan már elindult.

Párisi jelentések szerint a Hermione szállító hajó elindult kikötőjéből és rövid idő múlva elsüllyesztették. Az Orement 4300 tonnás angol gőzöst szintén elsüllyesztették.

Berlin. A Földközi tengeren legutóbb buvárhajóink nagyszámu értekes ellenséges gőzöst süllyesztettek el. Többek között elsüllyesztettek egy túltömött olasz csapatszallító gőzöst, egy 3000 és egy 4000 tonnás gőzöst, amelyek fontos rakománnyal Szaloniki felé tartottak, továbbá a 4217 tonnás Oceania nevű olasz gőzöst és a 3233 tonnás Montonenouz nevű francia teherszállító gőzhajót.

A szigorított tenger-alattjáró harc következtében Franciaország, Anglia és Spanyolország között a postai közlekedés teljesen megszakadt, most arra törekszenek, hogy Archangelkszen keresztül kábelösszeköttetést létesítsenek, legalább Oroszországgal.

pa tolmácsolni óhajtotta a királynak szempontjait, hivatkozott mély vallásos érzésére, hogy könnyítse meg és enyhítse meg Németországgal a buvárhajó harcot, mert az egész világ éhezik és szeninségben szenved.

Szurmay Sándor honvédelmi miniszter. Bécsből jelentik: A király kinevezte Surmay Sándor altábornagyot honvédelmi miniszterré. Délután fél négy órakor tette le az új miniszter az esküt a király kezébe. Ez volt az első alkalom a koronázás óta, hogy öfelsége mint magyar király magyar funkcionáriusok segédletével vett ki esküt. Az aktusnál Tisza István gróf miniszterelnök, Fesztetics Tasziló herceg segédkeztek. Az eskümintát Révy Ferenc miniszteri tanácsos olvasta. A király külön kihallgatáson fogadta a honvédelmi minisztert.

A kiegyezés. A Münchener Neueste Nachrichten jelenti: A Magyarország és Ausztria közti kiegyezés kérdésének tisztázása után azonnal megindulnak a tárgyalások Németországgal a vám és gazdasági szerződések ügyében. Hogy ez létrejőjön, az összes szövetségesek érdeke.

Miniszterek Bécsben. Bécsből jelentik: Surmay Sándor altábornagy, a kinevezendő honvédelmi miniszter ma ideérkezett. A Magyar Házban szállt meg, ahol Tisza István gróf miniszterelnökkel és Hazay Samu báróval tárgyalt. Tisza István gróf miniszterelnök ezután kihallgatáson volt a királynál, délután Czernin Ottokár gróf külügyminiszterrel tárgyalt.

Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma este Budapestre utazott.

Nem fizeti a vasut a menekülők kárát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ezer és ezer kárvallott menekült érintő kérdésben mondott ítéletet most a budapesti királyi törvényszék.

Harmadéve, 1914. szeptember vége felé az oroszok rohamos előrehaladást tettek Máramaros megyében. A megye lakossága tömegesen menekült, elannyira, hogy a máramarosszigeti vasuti állomást október 1-én már körülbelül tizezer menekült rohanta meg. Ezen a napon ezer és ezer utipodgyászt adtak föl s az állomásnak emberfölötti munkát kellett kitejtenie, hogy a nagy forgalmat lebonyolítsa. A közönség az állandó pánik hatása alatt minden fegyelmet félretéve, ezerszámra halmozta fel az állomási épület minden zegében-zugában a kézipodgyászt, úgy, hogy körülbelül hetven méter hosszúságban s emeletmagasságban állott egy össze-vissza dobált podgyászhegy a sinek mentén, sőt a sinek között is és még a rendfentartására kirendelt katonaság szuronyai sem voltak elegendők arra, hogy az állomási épületet ostromló rémült néptömeget visszazorítsa.

Egyik menekült vonatot a másik után indította az állomás és mivel a már feladott utipodgyász tetejére a közönség ezrével rakta rá fel nem adott utipodgyászt, a legalul levő feladott utipodgyász a kézipodgyász-hegyből kiszedhető nem volt, a vasut a podgyászt válogatás nélkül, rendszer nélkül rakatta be a sűrű egymásutánban közlekedő menekültvonatokba. Október elsején reggel az állomás főnöke arra a hírre, hogy az oroszok már harmincegyven kilométernyire vannak, a podgyászfelvétele be akarta szüntetni. Azonban azt az információt kapta, hogy az oroszok még öt-hat napig feltartóztathatók lesznek s erre továbbra is felvette a podgyászt s annak egy részét el is szállította. A nagyobbik rész azonban az állomáson maradt s az orosz esőcselék kezébe került.

A menekülők közül többen perbe vonták az államvasutakat és jelentékeny összegű kártérítést követeltek. A vasut azzal védekezett, hogy vis major forog fenn és így kártérítést nyújtani nem köteles. A budapesti királyi törvényszék most hozott ítéletében közel száz tanu vallomása alapján kimondotta, hogy a vasut a kellő gondossággal járt el, a mikor az ezerszám feladott podgyász felvételét nem tagadta meg, mert nem láthatta előre, hogy az oroszok már másnap bevonulnak, arról pedig, hogy a tizezer ember által sok ezer darabban feladott podgyász közül sok nem volt elszállítható, a vasut nem tehet, mert ebben az akadályozta meg, hogy nappal a közönség féktelenségű magatartása miatt a berakást alig lehetett teljesíteni, az éjjeli órák pedig nem voltak arra elegendők, mert az állomás megerősített személyzete az óriás méretekben megnövekedett munkát nem győzte és mert az oroszok előretörésének rendkívüli gyorsasága folytán a podgyász elszállítására kellő számú vonat sem állott rendelkezésre. Azt is megállapította a királyi törvényszék, hogy a podgyászfelrakását lehetetlenné tette a közönségnek az az el nem hárítható magatartása, hogy a már felvett utipodgyászt ezrével rakott fel föl nem adott kézipodgyászt és a vasut nem volt abban a helyzetben, hogy a podgyászhegy aljáról ezeket a feladott podgyászokat kikeresse. Így a törvényszék kimondotta, hogy vis major forgott fenn, a mely esetben a vasut a törvény értelmében kártérítést nem köteles nyújtani.

Németország új közélémezési intézkedései.

(Drágább kenyér, olcsóbb hus. — Akiknek Helfferich beszélt. — Az ideai termés fokozása.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az Aradi Közlöny mai számában ismertette Helfferich helyettes kancellár, belügyi államtitkárnak a német birodalmi nemzetgazdákhoz intézett nagyszabású beszédét, amelynek az a lényege, hogy Németország olyan gazdasági terveket szándékozik megvalósítani, amellyel békére kényszeríti Angliát, mert megüresíti annak kőszertési politikáját.

Mint Berlinből jelentik, az a konferencia, melyen Helfferich államtitkár beszélt, főleg az a kérdéssel foglalkozott, hogy az 1917. évi termést miként lehetne fokozni és miként kelljen a mezőgazdasági produktumok árát szabályozni.

Németország legelső szaktekintélyeiből alakult erre értekezlet a következő megállapodásra jutott:

Nem ferszirozható az állattenyésztés.

Az első a föld terményeinek lehető szaporítása, a földmivelés technikai és gazdasági teljesítő képességének biztosítása által. Minthogy hiány van képzett gazdálkodókban, emberi és állati munkaerőben és műtrágyában, a községek köteletségévé teszi a kormány, hogy a megművelésre alkalmas földet megműveltesék. Újabb területek bevetése tilos, mert ez még végzetesebb következményekkel járna, mint békében.

— Állati takarmányul csak az használható fel, ami az emberi szükséglet fedezése után fennmarad. Ezért az állattenyésztésnek az legyen az elve, hogy elsősorban a földmiveléshez szükséges állatok tenyésztendők, juhek és szarvasmarha csak oly mértékben tenyésztendők, amennyiben az emberi táplálkozás biztosítása után fennmaradó terület lehetővé teszi. Minthogy a sertéshizlalásnál nagy visszaélések történtek, az emberi táplálkozásra alkalmas gabona elhasználása folytán, ez is szabályozva lesz.

Olcsó volt a gabona.

— A megjelölt célokat nem erőszakos beavatkozás által, hanem a föld terményeinek és az állat állomány szakszerű árszabályozásával lehet elérni. A mai árszabályozás helytelennek és idővel végzetesnek mutatkozott, amennyiben a kenyérmagvak és burgonya alacsony árai mellett szabad utat engedett a kormány az állati termények, különösen a husarak alakulásának és csak később nyult az ármaximáláshoz, aminek következtében végzetes árszabályozások alakultak.

Az egész árszabályozásnak úgy kell történnie, hogy meglehetősen sok élelem jusson minden embernek. A másik szempont pedig az legyen, hogy még a kedvezőtlen viszonyok közt levő, például az asszonyok által vezetett és munkahiányban szenvedő mezőgazdasági üzemek is életképességüket biztosító helyzetbe jussanak. Elkerülhetővé válik természetesen, hogy egynéhány kedvezőbb viszonyok között működő üzem a rendszerénél nagyobb jövedelmet fog bajtani.

Hatósági ármegállapítás.

Az összes áraknak kellenél nagyobb felemelése nem engedhető meg, azonban a szabad árszabályozás egyes fő mezőgazdasági termékekben szintén megengedhetetlen, mert a széles néprétegek megérhetését lehetetlenné tenné. A magas árak által csak szabad termelésre inge-

relmi a gazdálkodót, csak a különösen szükséges és a békében másodsorban álló vetemények termelése biztosítandó a feltétlen szükségesség kielégítésére, az aránylag kedvező ármegszabás útján.

Megdrágul a kenyér és burgonya.

Igaztalan és nemzetgazdasági szempontból káros, hogy a zabnak és az árpanak kétféle ára van, mert ezáltal a soványabb föld termelőképessége még jobban szenved és ezt mindkét gabonánem egyforma kezelése által ki kell küszöbölni. A mai árakat körülbelül meglehet tartani. Ehhez kell alakulnia a rozs és a buzaárnak is.

Eszerint a következő gabonaárakat kell a jövő aratásra megállapítani, hogy a kormány elérje a fentebb említett célokat.

Ros 26 márka, most 22 márka.

Buzsa 30 márka, most 26 márka.

Árpa 27 márka, most 33 márka.

Takarmány árpa 26 márka, most 28 márka.

Zab a hadsereg részére 27 márka, most 27 márka.

Zab 26 márka, most 27 márka métermázsánként.

A hüvelyesek mai árai megfelelőek. Olajos növények árai olyanok maradhatnak mint az elmúlt ősszel voltak.

Tekintetbe véve a huszonhat márkás rozs árát, alacsonyok kell tartani a 4 márkás cukorrépa árát és azért 5 márkára kell emelni. Nem vezet célra a cukorrépa ültetési kényszer sem.

Az ideai burgonyvár nem elégséges a termelés fenntartására. Mert Nyugat-Németországban például még ma is alacsonyabb mint a téli burgonya ára a békében volt. A keleti országrészekben ugyan meglehetősen magasabb, de nem vették tekintetbe azokat a súlyos hátrányokat, amely a legtöbb keleti tartománybeli gazdaságot ért ezáltal, hogy oda kellett adniok még azt a burgonyamennyiséget is, amelyek a maguk szükségletei fedezésére voltak szánva. Ezért egész Németországra a burgonya legalacsonyabb árát métermázsánként 10 márkára kell szabni ősszel, azzal a kiegészítéssel, hogy olyan helyeken, ahol már békében is magas burgonyaárak voltak a helyi hatóság ezt az árát megfelelően felemelheti. A tavaszi burgonyának az árszabályozását az egész országban át kell engedni az országos központi hatóságoknak.

A főzeléktétel magas ára ajánlatos, mert nagy munkaerő szükséges a termelésükhöz. Nem kell attól félni, hogy más vetemény rovására a gazdaszűly főzelékféléit fog termelni, sőt ellenkezőleg, ezeknek a veteményeknek a termelésüket minden eszközzel fokozni kell. Kalarabé és vörösrépa, sajnos, főként takarmányozási célra fordított és ezért ennek a veteménynek a legmagasabb árát úgy kell megszabni, hogy arányban legyen a burgonyával és a cukorrépával. Ajánlatos lesz a kalarabé métermázsáját a mai 5 márkáról 3 márkára leszállítani.

Különösen figyelmebe ajánlotta az értekezlet a kormánynak az erő és póttakarmány alacsony ármegszabását, sőt azt ajánlja, hogy az állam gondoskodjék ezekről, mert ezáltal megakadályozza, hogy az állattenyésztésben különösen a tenyésztési költségeket illetően, nagy ár-hullámozás álljon be.

Olcsóbb lesz a hus.

A vágómarha ára összehasonlítva a föld terményeivel, túlmagasnak mondható. Ez okozta, hogy a mezőgazdasági szempontból is káros áremelkedés állott be a tenyész és soványmarha terén. Minthogy azonban ezeknek a legmagasabb árát nem lehet megszabni, akként lehet ezeket az árakat közvetve leszállítani, hogy a vágómarha árakat szállítjuk le. Egy viszonylagos magas árnívó mindenek dacára megtartandó, mert a fehérnye tartalmu orótakarmány hiánya a tenyésztés esökkenését és megdrágulását vonta maga után. A mai 195 márka középátlagos árral szemben a vágómarha 165 márkás ára megfelelő. Az ár természetesen dupla métermázsára értendő német birodalmi szokás szerint.

A vágójuh árai ugyan az említett okokból magasak. Minthogy a juhtenyésztés különösen a nagy gyapjusűkséglet miatt feltétlenül kívánatos, azért a mai gyapjuárakat legalább három esztendőre biztosítani kell. Egy közepeszerű maximális ár dupla mázsánként 165 márkában állapítandó meg.

A sertésárak is magasak. Ajánlatos a mai áraknak leszállítása még pedig oly módon, hogy a 80 kilón alul áru 20 fillérrel, a 80 kilón felüli áru pedig 25 fillérrel váljék olcsóbbá.

A teljes tej ára a fehérnye tartalmu takarmányhiány miatt a legtöbb helyen nagyon alacsony. Míg viszont a vaj ára, tekintettel a mai érvényben lévő tej árakhoz, aránylag magasabb. Ezért a téli takarmányozás idején a teljes tej árát tetemesen kell emelni. Nyáron, minthogy a termelési költségek olcsóbbak, alacsonyabbak lehetnek. A vaj árakat úgy kell szabályozni, hogy a vaj termelése ne legyen ajánlatosabb, mint a teljes tej forgalombahozatala. E szerint a mai berlini 30 pfénninges ár ajánlatos.

Ezeknek az elveknek a megvalósítása Németországnak egész hadi élelmezésének rendszerét megváltoztatja. Elsősorban is egységessé teszi az állami felügyeletet és a közélémezés szabályozását és lehetővé teszi, hogy a bajokat már gyökérükben kiirtsák. Lehetővé teszi, hogy a német föld minden termelőképességét igénybe vegye az állam és ugyanugy, mint ahogy a német ipar lehetővé teszi a háború folytatását, az élelmezés terén sem kell súlyosabb gondokkal küzdeni.

Mennyivel drágul a kenyér?

Az értekezlet megállapodásából kitűnik az, hogy egyáltalában nem adták oda magukat illúzióknak és tisztában vannak a német szakemberek is azal, hogy a háborús konjunkturák kihasználásával erkölcsi és érzelmi momentumokra számítani nem lehet, mert a mezőgazdák a magas árak következtében nem voltak tekintettel arra, hogy a kenyérmagvakat emberi élelmezés számára juttassák, hanem takarmányozásra használták fel. Epen ezért vált szükségessé a gabonaárak emelése és az állati árak leszállítása. Ez a rendszer arra fogja eszbitani a mezőgazdát, hogy a gabonát embertársainak juttassa, mert többet kap érte, mintha állatjával eteti meg. Ha ezt a célt el lehet érni, akkor egyáltalában nem vehető tekintetbe, hogy a termelők egy része földjeik jobb minősége és gazdasági tudásuk következtében többet keres-

nek, mint amennyit az általános gazdasági viszonyok azt indokolták tennék. Nyugodtan rá lehet bízni az adótörvényhozásra, hogy az majd ráterzi a kezét a több jövedelemre és a háború költségeit azokra hárítja, akik a háborúból hasznot húztak.

Föl lehetne azt a kérdést vetni, vajjon nem lehetne-e a háborúban tapasztalt nagy bajokat, amelyek a gabona és az állat áráinak változásaiból keletkeztek, azáltal kiküszöbölni, hogy a gabonakeresletet meghagynák a mai magasságban, az állat árákat pedig lecsökkentik. Erre az a válasz, hogy a mai gabonakereslet mellett kérdésessé válik a mezőgazdasági termékek jövedelmezősége.

Teljes tárgyilagossággal meg kell állapítani, hogy amaz elvek helyességének felismerése mellett is a széles néprétegek életének megdrágul és ezért legalább megkövetelhetőleg meg kell állapítani azt is, hogy az új szabályozás az egyes ember háztartására minő hatással lesz. A szakértők ezt a számítást is elvégezték és kimutatták, hogy a kenyérmagvak árának emelése a mai heti kenyérmennyiség figyelembevételével körülbelül 9 pfenninggel teszi drágábbá tejenként és hetenként a kenyeret. Ezzel szemben az állattaraktól tekintettel a mai heti mennyiségű húsról, azt tíz-tizenöt pfenninggel teszi olcsóbbá.

jobb törvényeket akar, olyan törvényeket, amelyekkel maga Angolország sem merészkedik majd megérinteni. A „Deutschland” szelleme dicsőül meg Angria tengeri hatalmának orgázmált britáris ereje fölött. A fenséges „Imperator” megint közlekedni fog a német és az amerikai kikötők között.

— A szép és barátságos német városok utcai, stramta, jól kinéző és kitünően kiképzett újoncokkal vannak tele, s az ifjabb nemzedék készen áll, hogy belépjen mihelyt szükség van rá. A német diplomácia hangja böles és nyugodt. Kijelentette, hogy hajlandó a békére, nem fenyegetődött, nem utköződött, amint azt Briand és Lloyd George tettek. Németország büszke és bátor és nem eszedzik valamilyen nemzetnek a kegyéért, tőlünk sem kér kegyet, csak igazságot és ha ezt megtagadjuk tőle, akkor önmagunkkal és vele szemben is igazságtalanok vagyunk.

— Németország megműveli a földjeit, hogy ellássa azokat, akik neki drágák és ezek hajlandóak egyszerűen élni és magasztosan gondolkodni, hogy mint hősök küzdjenek és mint szabad emberek éljenek. Az igaz, kenyeret kért tőlünk és mi adtuk neki — granátokat és kenyeret az ellenségeinek. A német természet nem ismeri a gyűlöletet, — igazságtalanság felbosszanthatja, de nem bosszúálló.

— Akiknek szemük van, már most beláthatják, hogy

Németország a győző és megérdemli, hogy győző legyen.

A világnak nem kell félnie a német szellem győzelmétől — mert ez a szellem már meghódította a modern világot. A szervezés csodálatos és jótévő missziójával és a szociális igazságossággal. A vak világ mint mindig, most is vonakodik, hogy jótévőit felismerje.

Ha azonban a mi nemzetünk, amelynek van belső életereje és szellemi kapacitása szűl, nagy fértalmat, akkor azok a férfiak ha az isten akaratából eijön az idő, látni fognak és beismerésre jutnak.

— A végeredményt már nem lehet megváltoztatni. Minden további küzdelem ennek eredmény ellen örütség, ezer és ezer bátor férfianak feláldozása abból a célból, hogy — eselszövő politikusok gazságait és tévedéseit — és gyalázkodó újságírók gazságait leplezze, mert ezek félnek a végső megnyilatkozás elől és reszketnek. Németország szelleme nem akarja a vérontást. Ha örült ellenségei nem ordítanak, akkor már holnap bevonulhatna a béke Európába.

— Mit kell Amerikának tennie, hogy a béke már holnap a világon legyen.

Az örület és a gyilkolás szelleme ellen kell küzdenie, amely rettenetes és öngyilkos vak-sággal megverve azt kürtöli világgá, hogy nem kell béke, amely megbecsülné a halottakat, feláldozza az élőket. Küzdenie kell Lloyd Georgesek, a Briandok, a Nordbrüffek szelleme ellen.

Amerika emeld fel szavadat!

Askermann Emil — United Press, Benned James O'Donnel — Chikágó Tribune, Brown Cyril — Newyork Times, Congel Beek S. — Associated Press, Endoris Guidó — International News Service, Hale William Bayard — Newyork Amerikan, Schuetze Oswald E. — Chikágó Daily News, Swing Raymond E. — Chikágó Daily News, Powers Filip, Associated Press, Wiegand Károly — Newyork World berlini képviselői írták nek a háború történetében is, de a sajtó történetében különösen kiemelkedő rendkívül érdekes dokumentumot.

Amerikai újságírók kiáltványa Amerika népeire!

(Ez a kiáltvány a német újságírók kiáltványának fordítása.)

Mielőtt Gerard amerikai nagykövet elhagyta volna Berlint, hogy a diplomáciai viszony megszakítása következtében visszatérjen hazájába felszólította az amerikai újságírókat, akik Berlinben képviselték Amerika legnagyobb lapjait, hogy kövessék és utazzanak vele vissza Newyorkba. Mint az Aradi Közlöny többször megírta, nem valamennyi újságíró tett eleget ennek a felszólításnak, hanem egynehány Berlinben maradt, mert az a meggyőződése, hogy nem lesz Németország és Amerika közt háború és ezért az események fejlődését itt akarja követni. Most, hogy Anglia mindent elkövet Amerika fegyveres beavatkozásának kikényszerítésére, az amerikai újságírók berlini szándékátalanak feje Powers Fülöp az Associated Press képviselője felkereste Bettmann-Hollveg birodalmi kancellárt és a következő nyilatkozatot tette előtte:

— Kancellár ur! A Berlinben maradt és Gerard nagykövettel Amerikába visszatérni tartó nevemben is, megbízatásomhoz képest, kötelességem önnek a következő, angol nyelven írt és Amerika összes lapjaiban a diplomáciai szakítást követő napon egyforma szöveggel megjelent memorandumot átadni, amelynek szövegét szikratávíron juttattuk el az Associated Presshez és amely kéreésekre gondoskodott, hogy az a lapokban elhelyezést nyerjen. Tisztelettel kérekem, hogy szíveskedjék a kancellár ur ennek az

Amerika népeire küldött kiáltványának

a német birodalmi lapokban való közzétételéről gondoskodni.

Mint a Wolff-ügynökség jelenti, a kiáltvány szövege a következő:

— Minden idők legundorítóbb összeesküvésének vagyunk tanúi, amely megakarja kisérselni, hogy a legjobban nevelt, a legszorgalmasabb, a legbékésebb és legrendszeretőbb európai nép életét fojtsa meg. Ezt bizonyítják az entente államférfiainak örült, féktelen és tehetetlen dühé által sugalmazott nyilatkozatai. Ezt bizonyítják belga diplomaták okmányai és ezt bizonyítják azok az örült vádak, amelyekkel Németország ellenségei léptek elő és bizonyítják Anglia szárazföldi és tengeri cselekedetei. Írország véráztatta mezőit, a meggyötört Görögországban, amely a hatalmas Python harokjai közt vonaglik, a prostituált Portugáliában, a lezülött Romániában, amelyet feltűztek és amely hiéna módjára rávetette magát arra, amit könnyű zsákmánynak hitt és most láthatólag Szerbia sorsában osztozik.

— A mi szemünk előtt ennek a nagy gáztettnek a belsője is látnató. Nem tartózkod-

hatunk tovább arról, hogy ki ne fejezzük erre heroikus néppel szemben csodálatunkat, amelynek belső ereje adja meg annak a rejtélynek a kulcsát, hogy rabló ellenségeinek egész világa ellen szembeszállt és emberfeletti győzelmei azon az öröktörvényen alapulnak, hogy

a jog ad hatalmat.

Ha mégis lenne, akkor a hatalom, amely ellenségeinek oldalán van, már régen győzedelmeskedett volna.

— Az amerikai nép nem fogja tűrni, hogy az alaptalan elgútéletek vakku tegyék a hangzó tényekkel szemben.

A legutolsó amerikai csirkafogó

sem tűrné, hogy hat kompanistája másik kettőt megtámadjon. Epen úgy, mint ahogy sohasem tűrnék az amerikaiak, hogy egy néger gyereket állítsanak egy fehérgyermekkel szemben. Miért tűrjük mi egykedvűen Németország hősi küzdelmét a dekadens és félázsiai népekkel szemben, amelyek tönkre akarják tenni.

Meggyőződésünk, hogy a rablószövetségek nem fogják megsemmisíteni és nem fognak egy új dinasztit adni ennek a fenséges német népnek. A bestiális szenevál négerek, a nyakelválgó gurák, a skalpvadászok és az emberévő Fidzsisziget-lakók nem fognak defilézni Sansoni fenséges parkjában. A fekete angolok és a színes franciák nem fogják vágyaikat német lányokon és asszonyokon kielégíteni. A németországi egyesült-államok nagy nemzetét nem fogják darabokra vágni, a magas betörők, akik hazug ürügygel azt az undorító okot tolják előtérbe, hogy ők a kis nemzetek védői. A tisztán gondolkodó amerikaiak azonban ezt az ostoba hamisítást már átlátták és tudják, hogy Szerbia, Belgium, Románia és a szegény kis Görögország a kárvalottak, az enteate eszközei és áldozatai. Nem lennének képesek a felhalmozott gazságok felismerésére, amelyet az öreg parazita és elnyomó abban az örült kísérletében, hogy nagy tudományos és ipari riválisát megölje, a világon szétszór?

— Nem! Németország nem Görögország és azok a sáncok, amelyeket hősi és há gyermekai a maguk szívükből emeltek, megmen-tik Európát a moszkovizmus átkától. Szemünk láttára eléri nagy ideálját, a tenger szabadságát, amely az egész emberiség javát szolgálja. Németország ezt egyedül éri el anna rettenetes oddsokkal szemben, amelyekkel valaha egy nép szemben állott. Minden hajó, amely a nemzetközi jog alapján elsüllyed, olyan csapás, amely ama törvényeket megakarja tartani jobb időre, vagy amely

Ahány város annyi magyarázat.

(Az aradi színészek pechje. — Nagyvárad és Temesvár színházai-
ban játszanak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny mai számában már megírta, hogy az aradi nemzeti színház kapui nem nyílhatnak ki, mert a hatóság az új záróra rendeletnek azt a pragmatizát, amely a város első tisztviselőjének jogot ad arra, hogy esetenként megengedje az előadások megtartását, ha a város fűtőanyag-szükséglete fedezve van, nem magyarizta másként, mint ahogy az a rendelet szó szerinti szövegéből értelmezhető. Megírta azt is, hogy ezzel ellentétben Temesvár város polgármestere nem ilyen értelmezést adott a szakasznak és mint egyik temesvári lapban olvasható, a temesvári színház nem zárta be, hanem folytatja működését.

Temesvárról jelentik: Geml József polgármester élt kivételes hatalmával és a színházi, valamint a mozielőadásokat továbbra is engedélyezte. Engedélyezte pedig a polgármester az előadásokat egyrészt azért, mert mind a két vállalat tüzelőanyaggal, jelesül fűtőfával kellőképpen el van látva és így a szénmegtakarítás érteve nincs, másrészt pedig a világitást a város tulajdonát képező vízerőmű szolgáltatja és így az esti villamosáramhoz szénfogyasztás nem szükséges, mert a turbinatelep ingyen szolgáltatja a szükséges áramot már esti 8 órától kezdve. A mozi illetőleg ezenfelül azért is engedélyezte a polgármester az előadásokat, mert a mozgóképszínházak jövedelme a város szegényügyi kiadásainak fedezésére szolgál; a háború folytán a szegényügyi kiadások rendkívüli mértékben emelkedtek, a szegényalap jövedelme pedig csökkent úgy, hogy a mozik bevételeire feltétlenül szükség van. A színháznál sok egzisztencia vesztene kenyérét, a kultúra is szenvedne, a közhangulat nemkülönben deprimált lenne és mindez elkerülhető a rendelet intenciójának megsértése nélkül, mert a temesvári színház működése nem bír befolyással a kérdésre, mivel a színházat tüzelőfával fogják fűteni, a világitás pedig ingyen van. Ezek a szempontok vezették a polgármestert, amikor a rendeletnek a kivételes engedélyről szóló pontját alkalmazta.

Nagyváradon is játszanak a színészek, mert Erdélyi Miklós színgazgató betudta bizonyítani Rimler Károly polgármesternek, hogy szén-szükségletét teljesen fedezte, különben is van elég fája is ahhoz, hogy a színházat az egész téli időny alatt megfelelően fűthesse. A színgazgató és a mozi tulajdonosok azt a kérelmet intézték a polgármesterhez, hogy éljen a rendelet által statuzált hatalmával.

Rimler polgármester méltányolva a színtársulat százötven tagjának fontos egzisztenciális érdekeit és azokat a károkat, amelyet a nagy adóterhekkel sújtott mozik szenvednének az előadások szüneteltetésével, kiadta a kérelmeket Kőszeghy József főmérnöknek, aki vasárnap délelőtt egy a színháznál, mint a mozgóképszínházakban helyszíni szemlét tartott.

A város főmérnöke megállapította, hogy a színháznak megfelelő mennyiségű szén van, amely lehetővé teszi, hogy a város megterhelése nélkül a színház akadálytalanul folytathassa előadásait. A meglévő szénmennyiség pedig pontosan, amely csak a színház nagy kazánjának fűtésére alkalmas és így a városban máshol nem használható. Bőségesen el van látva fűtőanyaggal a mozgóképszínházak tulajdonosai is, akik fával fűtik a helyiségeiket.

Kőszeghy József főmérnök előterjesztése alapján a polgármester közölte Erdélyi Miklós színgazgatóval és a mozgóképszínház tulajdonosokkal, hogy az előadásokat folytat-hatják.

Igy tehát legalább ezek a szórakozások továbbra is megmaradnak a közönség számára.

Mint ismeretes, Arad város illetékes tényezői tegnap maguk is mindent elkövettek, hogy a súlyos viszonyok közé került színtársulat tagjain segítségén. Kőszeghy János főispán maga táviratozott Tisza István gróf miniszterelnöknek, mert ő írta alá az új rendet szabályozó kormányrendeletet. Minthogy máig válasz nem érkezett a sürgősen feladott táviratra, a főispán telefonon fordult Budapestre, hogy annak elintézése iránt érdeklődjen. Mint értesülünk, a sors megnehezíti mindenképpen a szegény aradi színészek helyzetét, mert Tisza István gróf miniszterelnök ezidőszáig nincs Budapesten és a címére érkezett táviratokat nem bont-hatják föl. A főispán nobilis és nemes érzésű szívre valló gyors közbelépése a kérdés kedvező megoldását a mai napon sem tudta előbbre vinni.

Most már természetesen Variassy Lajos polgármesternek is meg kell várnia a felsőbb helyről érkező döntést és így a maga hatáskörében nem adhat engedélyt, noha a temesvári és nagyváradai precedensekre hivatkozva lehetővé tette volna a színtársulat részére az előadások folytatását. Legalább is addig, amíg a temesvári és nagyváradai esetekből kifolyólag a kormány valamelyes álláspontot elfogad, mert bizonyosan vehető, hogy ha tudomására jut a minisztériumnak az említett polgármesterek rendelet-magyarázata, akkor a belügyminiszternek is lesz ahhoz szava, vagy jóváhagyja azt, vagy pedig követelni fogja a kormány rendelkezéseinek szó szerinti magyarázatát és betartását.

Étlapot kapott, Innsbruckból a helyettes polgármester.

(Hihetetlen de igaz. — A háború harmadik évének árai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy aradi katonatiszt, tartalékos főhadnagy jelenleg Innsbruckban, Tirol fővárosában teljesíti a haza iránti kötelességét s kedves visszaemlékezéséül az Aradon eltöltött szabadságos napokra, ma levélben kereste fel régi ismerősét Lócs Rezső gazdasági tanácsos, helyettes polgármestert. A főhadnagy nőden ember lévén, Aradon, szabadságideje alatt, vendéglőkben volt kénytelen étkezni s az erre való emlékezés most egy honpolgári cselekedetet sugallt neki. Elküldötte ugyanis Lócs Rezső tanácsosnak az innsbrucki Mária Terézia hotelnek, az ottani legelőkelőbb szállodák egyikének étlapját.

Ha összehasonlítjuk ezt az étlapot bármelyik elsőrangú aradi szálloda, vagy vendéglő étlapjával, önkénytelenül is meg kell kérdeznünk: vajon a főhadnagy cselekedetében nem volt-e egy kis malícia? Mert azok az árak, amelyek az innsbrucki étlapon láthatunk, a multak gyönyörű idejét varázsolják élénk. Hol és mikor ettünk mi borju csülköt 3 korona 60 fillérért? A Vadász-kürtben négy koronát, a Fehér Keresztben 3 korona 60 fillért fizetünk érte Aradon. Igenis: Aradon a jobb vendég-

lőkben 3 korona 40 filléren alul nincs husétel: ezzel szemben Innsbruckban a Mária Terézia szálló vendéglőjének a következőképen fest az étlapja.

— Erőhusleves = 40 fillér. Sardellásvaj 1 k. Sertésborda = 2.50 k. Sertéscomb = 2.60 k. Párolt vesepecsenye = 2.40 k. Gulyás = 2.60 k. Zsaini pecsenye = 2.40. Szegedi tarhonyás gulyás = 2 k. Bécsi szelet = 2.50.

Ime hétféle süti, amelyek közül a legdrágább = 2.60 fillér. Micsoda paradicsomi állapot ez az aradihoz képest!?

A tésták közül: főtt téstia és torta = 1 kor. Aradon 1.20 k.

A bor... Hja, ki iszik ma bort Aradon? Ki az a hadseregszállító, aki a bort megtudja fizetni? Innsbruckban ez bizonyára könnyebb dolog, hiszen az étlapon egy negyed liter fehér bor = 80 fillérrel, egy negyed liter vörös bor 60 fillérrel szerepel. Egy liter bor tehát Innsbruckban a legjobb szállodák egyikében 3.20 fillérbe, illetőleg csak 2.40 fillérbe kerül.

A sörnél is lényeges a differencia. Egy pohár sör 34 fill., egy korsó = 50 fillér. Aradon csaknem a duplája.

A fekete kávé = 40 fillér. A fagyalt = 50 fillér.

Ha ezt az étlapot kellő szakértelemmel s gastronómikus gyönyörűséggel, áttanulmányozzuk: eltöprenghetünk a kérdés fölött: — Hogyan lehet ez? Miért adhatnak Magyarországból kiszállított sertéshúst vagy marhahúst Innsbruckban olcsóbban, mint nálunk?

Jól emlékszünk egyik parlamenti szónok pár nappal ezelőtt elhangzott beszédére, amelyben azt az érdekes leleplezést tette a közéletmezés kérdésével kapcsolatban, hogy amíg Teschenben volt a főhadiszállás, potom pénzért, vagy legalább is nagyon olcsón meg lehetett élni ebben a városban. Ebből körülbelül le lehet vonni azt a következtetést, hogy ahol katonai, tehát erélyes kéz vezet a közéletmezés ügyeit, ott a háború harmadik évében is lehet aránylag kevés költséggel tisztességesen megélni.

Körülbelül áll ez az innsbrucki esetre is. Innsbruck ma a délvidéki katonai központok egyik legjelentősebb helye: a katonai teyelem tudott itt is rendet teremteni.

Mégis... hogy lehet az, hogy a „Hinterland“ civil közigazgatása fegyelem, rend és szigorúság tekintetében ennyire messze esik a katonai közigazgatástól. Mert eszünkbe sincs vádolni az aradi vendéglőket magas áraikért. Magunk is meggyőződünk számtalanszor arról, hogy a piac milyen horribilis drága Aradon, a vendéglősök tehát áruikat nem szerezhetik be olcsón. De viszont miért drágább a piac Aradon, mint Innsbruckban? A Mária Terézia-szálloda bizonyára nem fizet rá a 2.40 filléres borjusultre, sőt részvénytársaság tulajdona lévén, bizonyára meg van ezen is a polgári haszna, a piacnak kell tehát olcsóbbnak lennie, ahol a portékáját beszerzi. Sőt, mert az ilyen nagy forgalmu üzlet nemcsak a helyi, hanem távolabbi piacokon is kénytelen áruinak egy részét beszerezni: valószínűleg az ebből származó többlet-költséget is a fogyasztón vasalja be. Mindezek ellenére mégis tudja normális áron adni sültjét, borát, kávéját, noha az áraiból — katonatisztoknak, tehát vendégei többségének és az újságíróknak még 10 százalékat el is enged.

Bármily fájdalmas is, mégis csak azt a következtetést kell levonnunk ebből az étlapból, hogy Aradon nincs minden rendén. A piac rendszabályozása nem történik meg a kellő erélyvel. Nem lehet kifogásul felhozni azt, hogy akkor megcsökken a piac hozama, a felhajtás, mert hiszen — úgy látszik — a rend Innsbruckban sem teremtett a piacon pusztaságot. A kis étlap legalább nem enged erre következtetni.

HIREK.

Egy hónapig maradnak zárva a színházak.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A fővárosba ma ismét igen nagy mennyiségű szén érkezett és azt hiszik, hogy az inség rövid időn belül már nem lesz aktuális. A parlament folyosón azt beszéltek, hogy a színházak előadását eltiltó kormányrendelet legfeljebb egy hónapig lesz érvényben.

Az egyes fővárosi színházak vezetősége a váratlan rendelkezésről és arról a kérdésről, változatlanul megmaradnak-e a szünet alatt a színházak szerződésai a következőképpen nyilatkoztak.

Az Operaház főrendezője: Mihályi Ferenc a következőket mondotta:

— Erre az esetre, nevezetesen, ha a hatóság technikai okokból szünetelteti az állami színházak előadásait, az egyes szerződések minden pontjukban fennmaradnak s a színészek a szünetelés tartama alatt is huzzák rendes jövedelmüket. Háboru, árvíz, tűzveszedelem, forradalom esetére írja elő a szerződés, hogy az igazgatóságnak joga van tizennégy napra felmondani. Minthogy most háboru van, az igazgatóságnak most is megvan az a joga, hogy a szerződést bármelyik színésszel szemben felbontsa, de ehhez a jogához az igazgatóság nem ragaszkodik. Egyébként, ha például építkezés folytán, vagy más technikai ok miatt három hónapnál tovább kénytelen a színház szünetelni, akkor felmondhatja a szerződést mindenkinek hat hónapra. Ez az eset volna itt érvényes, ha ez a szünet három hónapnál tovább tartana, de erről szó sem lehet. Mi a magunk részéről két heti szünetre számítunk s ennyit is irunk ki a tagok számára. Meg kell jegyezni, hogy Sándor János belügyminiszter már szombattól akarta a színházakat becsukni, de felvilágosítottuk, hogy a Lakmé és Tosca szombati és vasárnapi előadásaira már az összes jegyek elkelték s erre történt, hogy csak hétfőtől kezdve rendelték el a szünetelést. Két heti szünet a két állami színháznak százezer korona bevételvesztést jelent. Ezt a tagok egyáltalán nem fogják megérteni.

Ugyanilyen értelemben nyilatkozott Hevesi Sándor dr., a Nemzeti Színház főrendezője.

A Magyar Színház, Királvszínház és Nepopera helyettes igazgatója, Lázár Odón ezeket mondotta:

— A mi szerződéseink a jelen esetre jogot adnak az igazgatóságnak arra, hogy bármely tag szerződését azonnal felbontsa. Ma még nem tudjuk, mit fogunk ebben a kérdésben határozni, mert hiszen még a rendelet szövegét sem ismerjük, de a szerződések ép-égen tartása esetére is fennmarad az a jogunk, hogy a szünetelés tartama alatt ne fizessünk a színházaink alkalmazottainak, vagy legalább is ne a teljes járandóságukat fizessük. Ez az utóbbi eset következett be.

A Vígyszínház igazgatója a következőképp nyilatkozott:

— A mi színészeink szerződése nem engedi meg, hogy a színház ideiglenes hatósági bezárása esetén a szerződést felbontsuk, de viszont egyik pont megengedi az igazgatóságnak azt, hogy a szünet tartama alatt a tagoktól a fizetéseket megvonja. Hogy most fogunk-e élni ezzel a jogunkkal, s mennyire, azt ma még nem tudjuk, ezen még nem is gondolkoz-

tunk, hiszen még nem kaptunk tájékoztatást a felől, mennyi időre fog kiterjedni ez a szünet, vagyis, hogy mekkora veszteséggel kell számolnunk. Egyelőre le vagyunk szűrtve, s méltán kérdezzük, miért történt ez az egész intézkedés, hiszen a pesti hat színház összes napi szénszükséglete egy vagon szén, ami az ország szénszükségletében semmit sem jelent. Mi a közönség derűs hangulatát szolgáltuk, s ezért adtunk a háboru alatt csupa vig darabot s hogy ez mennyire nem megvetendő feladat, azt magával Vilmos császár szavaival igazolhatjuk, aki a Hans Müller drámáival történt beszélgetése közben azt mondta: köszönöm önnek azokat a nemes, mulatságos órákat, amelyeket ezekben a nehéz napokban a közönségnek juttatott.

— A király legújabb arcképe. Bécsből jelentik: Őfelsége megengedte, hogy Darvassy István magyar testőr főhadnagy lefesse. A kép Badenben elkészült és nagyon jól sikerült, a király ma alkotóját kihallgatáson fogadta és dicsérettel emlékezett meg a képről.

— Miksa főherceg a szultánnál. Konstantinápolyból jelentik: Miksa főherceg a szultánhoz intézett beszédében kiemelte Károly király megbízatását és kifejezte összes jókívánságait. A szultán válaszában utalt Törökország bajtársi viszonyára, legbensőbb üdvözlését fejezi ki és Őfelsége jókívánságaira hasonlókkal válaszol. Hiszi, hogy a szövetséges csapatok nemsokára olyan békét fognak kiküzdeni, ami a szövetséges országok boldogságát és jövő fejlődését biztosítja. Ezután ányújtotta a szultán Miksa főhercegnek a katonai érdemkereszt, jelvényt a gyémántokkal.

— Előléptetések. A király, Köller Ernő és Benedek Géza huszárfőhadnagyokat kapitányokká, Rónay Andor tartalékos huszárhadnagyot főhadnaggyá, Hehs László, Szacsavay András, Issekutz Géza, Schoor László, Hintzig László, Vásárhelyi László huszár zászlósokat hadnaggyokká, továbbá a következő 33-ik gyalogezredbeli zászlósokat nevezte ki hadnaggyokká: Gömör Jánost, Weisz Antalt, Povácssay Bélát, Bartolf Andrást, Russu Virgilt, Iritz Gábort, Regdan Dezsőt, Kőmives Lászlót, Dragán Aurélt, Nikin Jánost, Schwarcz Elemért, Csorogár Mirnát, Domokos Korjolánt, Raskó Ernőt, Markler Lipótót és Mikleán Illést.

— Lloyd George összeveszett a sajtóval. A londoni lapok azt írják, hogy feltűnően elhidegedett a viszony Nordcliffe lord és Lloyd George között és ennek tulajdonítandó, hogy a Nordcliffe-sajtó a miniszterelnök legutóbbi beszédéből csak rövid kivonatot adott. Valószínűnek tartják, hogy legközelebb már a lord lapjai, élükön a Timesselel, támadást intéznek a miniszterelnök ellen.

— Csik- és Háromszékmegyébe magántermészetű ügyekben tilos az utazás. M. kir. kormánybiztos 2592—1917. kb. számú leirata értelmét, felhívja a polgármester a közönség figyelmét, hogy Csik vármegye határán és Háromszék vármegye kézdi és orbai járásainak nyugati része mentén felállított, kordon átlépésére az engedély csupán kivételesen és teljesen indokolt esetekben adatik meg, minélfogva jelentéktelen magántermészetű ügyekben, mint látogatás és más efféle, utazási engedély iránti kérések kerülendők. — Utazási igazolvány iránti távirati megkeresések költségeit a kérelmező viseli, aki a távirati megkeresés és 20 szó erejéig a válasz költségeit előzetesen tartozik befizetni. Távirati kérések

válasz fizetve 20 szó erejéig küldendők be a rendőrség utlevél-osztályához.

— Az orosz hadügyminiszter bünei. A car parancsa miatt, mely Rubinstein bankúrta, Brodsky cukorgyárosra és az újságírórendőrtiszt, Manujlow-Manasewitschre esapott le, Suchomlinov volt hadügyminiszter pere is új fázisába jutott, akinek tudvalevőleg sok büne derült ki kiewi kormányzó és hadügyminiszter korából. Így kitudódott, hogy alárendeltjeinek esinos feleségeivel misszióutakat és „szolgálati utazásokat” tett meg, hogy így közelükbe férközhessen. Legmagasabb katonai méltóságát felhasználva, hadserogszállítóktól több milliót zsarolt ki. Mindezekre vonatkozólag pedig Kurilow szenátor azt mondotta, hogy ilyen esekélységek miatt nem szabad a hadügyminisztert bíróság elé eipelni. Ennek a szelid elbírálásnak köszönhető, hogy Suchomlinov a korruptiót az egész vonalon bevezette. Most azonban, a közvélemény kényszerítő nyomása alatt mégis eljárást kellett indítani ellene és óriási botrányra dagadt az ügy. A tettesek, Suchomlinov és egész környezete, Rubinstein, Brodsky, Manujlow-Manasewitsch a Péter-Pál erődbe kerültek. Suchomlinov ellen a vizsgálatot Kuzmin tábornok vezette, aki egy régebbi afférből kifolyólag ellenséges viszonyban áll vele. Tehát zárt ajtók mögött egy nagy hazaárulási per folyik most Oroszországban, amelynek közepén Suchomlinov, a volt hadügyminiszter áll.

— Járványok az oláh hadseregben. A Rjecs jelentése szerint az oláh parlament nem költözik át Chersonba, és legközelebb Jassyban megnyitják az ülészsakot. Az oláh hadseregben az epidémiák olyan óriási pusztítást visznek végbe, hogy a hadsereg reorganizációja teljesen lehetetlen.

— 260 kilogramm talpbőr Aradnak. Az aradi kereskedelmi és iparkamara előterjesztésére a Bőrfelosztó Országos Bizottság Arad számára újabban 260 kilogramm talpbőrt utalt ki. Ezt a mennyiséget hat aradi bórkereskedő fogja forgalomba hozni a maximális áron. Legelsősorban aradi kis iparosok részesülhetnek e talpbőrből. Az aradmegyei községek számára a bőrfelosztó bizottság ugyancsak 260 kilogramm talpbőrt utalt ki a következő alosztás szerint: Borosjenő 30, Honető 10, Elek 30, Kisjenő 20, Magyarpécska 30, Opécska 20, Pankota 30, Ujszentanna 50 és Világos 30 kilogramm.

— A gázgyár szénszükséglete. Az aradi gázgyár azzal a kérelemmel fordult Varjassy Lajos polgármesterhez, hogy az aradi színház és a mozgószínházak szénkészletét biztosítsa a gázgyárnak. A gyárnak ugyanis csupán egy hónapra való szénkészlete van és ez az anyag is olyan silány, hogy képtelenek belőle a fogyasztásnak mindenben megfelelő gázt fejleszteni. Amennyiben a város nem tudná teljesíteni ezt a kérelmet, úgy a gázgyár kénytelen volna az utcai világítást csökkenteni. A gyár a gáz nyomását már most is redukálta, azonban a világítás csökkentésétől mostanig még tudta óvni a közönséget. A polgármester még nem foglalt állást a kérelem ügyében, mert előbb az illetékes faktorokkal akar érintkezni.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Newyork kikötője hadiállapotban.

A Kölnische Zeitung jelenti Newyorkból 15-iki kelettel: A német-amerikai viszony látszólag kedvezőbb, mint várható volt. A szikratávirat ezután az árutorlódással foglalkozik és megállapítja, hogy a dolgok válság felé fejlődnek. A kormánytól követelik, hogy rendezze a hajók elutazását. A gondosan megszövegezett távirat nagyarányú előkészületekről számol be, melyeket Newyork kikötőjében végeztek. A kikötőt sűrű hálóval zárják el éjszakára, hogy hajók se be, se ki ne futhassanak. — A Kölnische Zeitung e távirathoz hozzászól, hogy e távirat legkésebb cá-

folata annak az entente híresztelésnek, hogy tudósítóját kiutasították Newyorkból.

Radio-ügynökség jelenti: A Rochester és New-Orleans febr. 18-án európai kikötőkből kifutottak Amerika felé.

London. A Daily Telegraph jelenti Newyorkból: A kongresszus elhatározta, hogy felszólítja az amerikai idegen állampolgárokat, jelentsék be személyi adataikat és nyilatkozzanak, hajlandók-e az Egyesült Államok kötelekésbe lépni. Az idegeneknek tartózkodási helyük postahivatalánál fényképeket le kell tenniük.

— Akar ön a színházba menni? Akarja ön látni a Három a kislányt, vagy a Csárdáskirálynét? Akar ön színházba menni? Érdeklő bohózat, vigjáték, szomorujáték, operett, opera? Utazzék Budapestre, de meg se álljon! Váltson ön jegyet délután két órakor a becsi gyorsvonatra és este hét órakor már valamelyik színházba ülhet a — császárvárosban. Vagy szerezzen utlevelet, menjen Berlinbe, ahol harminc színházban játszanak esténként. Sőt, ha a könnyebb muzsák barátja, orieumba, varietébe, kabaréba is elmehet, ha jegyet vált — ugyancsak Bécsbe, vagy Berlinbe. Bécsbe tizenhét, Berlinbe harminc színházban játszanak és hála a magyar színpadi irodalom nagyszerű fejlődésének és sikerének, a magyar írók darabjait akkor is előadják, ha bezárják a magyarországi színházakat. Ime a Csárdáskirálynét minden este játsszák a két szövetséges fővárosban. Szomorj Dező Bellája megy Bécsben, a Mánás Miska sorozatosan kerül színre a berlini Komische Operben, Lengyel Menyhért Táncozdjének nagy a sikere Bécsben. A nagy német városokat nem is említhjük, pedig Münchenben, Hamburgban, Frankfurtban mindenütt magyar darabokat játszanak. Aradon ellenben nem.

— Mi van a koronázási dombbal? Leszünkint a történelmi múlté lesz a pompa, a tény, ami a koronázás napján ragyogott. Soha meg nem fakuló emlék lesz belőle, amit boldogan őriz meg szívében az, aki látta a tényességet, melyet a történelmi nap árasztott maga körül. Az utcákat és tereket, amelyeket a nemzet a nagy ünnepre megszentelt, a fénylő órákra emlékezve jár a magyar. A Szent György-terem azonban lehangolja és elszomorítja a lelkeket egy földhányás: a megtépázott koronázási domb. Nagy gonddal elkészítették, tervezői kitüntetés is kaptak már a szent domb, a nemes magyar vármegyék földje, amin a király az ország védelmét szimbolizáló négy kardvágást tette, úgy fest most, mintha az utca sarából kotorták volna össze. Az ünnepség lezajlása után néhány nap múlva megkezdtek a koronázási domb elhordását, azután, miért, miért nem, abbahagyták a munkát. S most emelkedik a megtépázott domb profenizálja a nagy nap emlékét. A szikre tartozik, gondoskodni kell a látvány megszüntetéséről. Ha teljes nem hagyták meg a történelmi aktus reaktivitumát, akkor teljes egészében el kellett volna tüntetni a magyar törvényhatóságok földjéből

emelt dombot, mert így, ahogy ott hagyták, bántó és megzavarja az emlékezést.

— Szabadkán ninesen gáz. Szabadkáról jelenti tudósítónk: A szabadkai gázgyár igazgatója Seereiner Alfonz megjelent Biró Károly polgármesternél és bejelentette, hogy a gázgyár szénhiány miatt az üzemet teljesen megszüntette. A mai naptól kezdve Szabadkán ninesen gáz. A városnak utcai villanyvilágítása nines, s egyelőre nem segíthet magán.

— Adományok az Aradi Újságírók Segítő Egyesületének. Az Aradi Újságírók Segítő Egyesülete részére Bing János 200, Weisz David 100, Steiner Ferenc 100, Róth Zsigmond 50 és Eiles Armin 50 koronát adományozott. Az adományokért ezután is hálás köszönetet mond az elnökség.

— Kölosönkönyvtár. Ujdonságok Kerpelnél.

— A kiadóhivatal üzenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentse be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A lopott zsir. Az aradi kir. törvényszék Bittó József táblabíró elnöklésével ma tárgyalta Vig Julianna szatócs és vendéglős ügyét akit három rendbeli orgazdaság büntetével vádolt a királyi ügyészség. Az asszony ugyanis két hentesegédtől lopott bélszirt vásárolt nagy mennyiségben. Vig Julianna a mai fő tárgyaláson tagadta bűnét, de eskü alatt tanvallomások ellene szóltak. A törvényszék az asszonyt a vád és védelem meghallgatása után a 92-ik §. alkalmazásával, orgazdaság vétségében mondtotta ki bűnösnek és ezért 3 hónapi fegyházbüntetésre, valamint 100 korona kártérítésre ítéltte.

MOZGÓKEP SZÍNHÁZ.

* Az Apollo és Urania mozgószínház további intézkedésig nem tart előadást.

Zelenski Róbert gróf a háboru utáni birtokpolitikáról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Magyarország egyik legelső szakemberéhez és praktikus gazdájához, Zelenski Róbert grófhhoz intézett kérdést a Pesti Napló a háboru utáni birtokpolitikát illetőleg. A rendkívül nagy figyelemre érdemes, mert az ország vezető társadalmának egyik elismert vezértérifától eredő, válasz a következő:

42 éve, hogy nyilatkozom azokban a kérdésekben, melyeket hozzám intézni méltóztatt. Tárgyaltam ezeket különféle mezőgazdasági és közgazdasági egyesületekben, a képviselőházban, a főrendiházban. Tehát csak ismétlésekbe bocsátkozhatom.

Előre jelzem, hogy minden állami beavatkozásnak a leghatározottabb ellensége vagyok.

Legujabban, megijedve attól, hogy hadseregszállítás folytán meggazdagodott emberek tömegesen vásárolnak földet és akármilyen árt fizetnek annak megszerzése érdekében, még gazdák is kérvényezik az állam beavatkozását.

Ez egy veszedelmes irány. Egészen helyesen mondta egyszer Fawcett, hogy akik ilyen állami beavatkozást kérnek, úgy néznek az államra, mint egy kiapadhatatlan fejtehetőre, mint egy testületre, mely semmiből mindent képes alkotni, képes az égből manna hullatni, vizet sziklából fakasztani. Ugy ne járjon a gazda az állam beavatkozásával, mint a békák a golyakirályival.

Az állam kormányozzon, igazságot szolgáltatson, foglalkozzék a véderő szervezésével, de ne akarjon belekontárkodni a közgazdaság természetes folyamatába. Éber szemmel kísérje a visszaéléseket, ezeket korlátozza és akkor normálisan és egészségesen fog fejlődni a társadalom.

A múlt század negyedik negyedében erősen szenvedett a kisbirtok az uzsora, a keresmai hitel stb. következtében. Abban az időben sürgettem uzsoratorvényeket, egy homestead-törvényt, védvámokat, hogy védhessük a kisebb mezőgazdasági egységeket és a mezőgazdaságot a ronlás elől.

A jelenlegi század óta erősen apad a közép- és nagybirtok a gombamódra szaporodó parcellázások következtében. Azért védem jelenleg a közép- és nagybirtokot, mert ha úgy haladunk még egy ideig, nem fog maradni Magyarországon közép és nagybirtok.

Beszelnék többtermelésről.

Összehasonlítják a mi átlagunkat az osztrák és német átlagokkal.

Mi is haladunk, de az osztrák és német átlagokat aligha fogjuk elérni, mert ezek is gyarapodnak és most éghajlatunk nem engedi meg.

Ha esős év jár, átlag több esik a magyar síkságon, mint nyugaton, ha szárazság uralkodik, míg nyugaton szép idő van, addig nálunk aszály pusztít. Rendszerint nyáron forróbb, télen hidegebb van nálunk, mint nyugaton. A többtermelésnek egy kerékkötője a magyar Alföldön a nyári harmat teljes hiánya.

46 éve gazdálkodom és törekvésem mindig a többtermelés volt.

Az Alföldön a fő- és legbiztosabb termény a buza. Egy alföldi gazdaságomban összeállítottam 10—10 évenként 40 évnok buzatermését:

	termék kat. hektáronként mm.	az összes holdmunka penziójának volt:
1874—83-ban	6.52	142.— kor.
1884—93-ban	9.70	193.—

Magánjáró gőzgépeket

Kompond és stabil gőzgépeket
Gőzcséplő garnitúrákat
Magánjáró lokomobílokat
Cséplőszekrényeket
Esztergapanadokat
Hereszefejtőket
Elevátorokat
Motorokat
Gőzekéket és
Gőzkanókat

javítottan állapotban vásárol-
nak készpénzfizetés ellenében

FRIEDRICH TESTVÉREK

gépgyára, Temesvár.

Papírpálya

eladására

101 bevezetett, intelligens

utazót

keresünk

fixfizetés és provizió mellett. Jo-
lentkezni 1233

a Hungária textilgyáiban.

1831—1917. pm.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur az 1916 évi október hó 6-án kelt 19793—20. b. é. n. 1916 számú rendeletében tekintettel arra, hogy a takarék üzhelyekben levő vörderéből készült és a hadicélokra igénybe vett vizmelegítők pótlására alkalmas horgonyzott vaslemezről készült vizmelegítők beszerzése hosszabb időt vesz igénybe — ezeknek az átvételi bizottságokhoz leendő beadványállítására 1917. évi február hó 15-ig határidőt engedélyezett.

Mután pedig ezen határidő lejárt, a m. kir. honvédelmi miniszter ur a f. hó 6-án 1648—20. b. é. n. 1917. számú alatt kelt rendeletével elrendelte ezen vizmelegítők általános beszerzési tetszát annak hangoztatása mellett, hogy nélkülözhetetlenség esetén ezen vizmelegítők beszerzésétől továbbfelmentés nem adható.

Mind ezek értelmében a vizmelegítők átvételére egy átvételi bizottságot küldök ki, mely f. hó 19. zo. és 21-én reggel 8—12-ig és d. u. 2—6 óráig a „Polgári Munkás” helyiségében (Orczy-utca és Nádor-utca sarkán) fog működni.

Fentiek előre becsajjtása mellett felhívom a város lakosságát, hogy beszerzési kötelezettségének a legnagyobb lelkiismeretességgel tegyen eleget. A beszerzésre átadandó vizmelegítőket a helyi fémbevitő cégeknek Andrányi Károly és fiai vagy Pöhm János aradi vaskereskedőknek beszerzésre adhatják.

A vaslemez vizmelegítők és az üstnyílás befedésére szolgáló vaslemezfedő lepkék legmagasabb árát a 4388—1916. M. E. rendelet a következőkben állapította meg:

1. A 05—07 mm. vastag vaslemezről készült kívüli és belül horgonyzott vizmelegítő fedővel együtt kicsinyben való eladásnál kilogrammonként 6 00 korona.

2. A takaréküzhely lapján levő üstnyílás befedésére szolgáló, egy ponton a tüzhelyiaphoz erősíthető fekete vaslemezről készült fedőlap a szorítvasakkal együtt a kicsinybeni való eladásnál kilogrammonként 2.00 korona. Arad, 1917. feb. 16. Varjassy, polgármester.

Hirdetmény.

a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adója, illetőleg bányaadója, továbbá a nyilvános számadásra kötelezett s a kereseti adó és bányaadó alá eső vállalatok hadi nyereségadója kivételéhez a vállalatok részéről adandó vallomások tárgyában.

Az 1909. évi VIII. t.-c. 1. §-a és az 1912. évi LIII. t.-c. 6. §-a értelmében nyilvános számadás a kötelezett vállalatok, melyek az 1917. évre kivetendő kereseti adó, illetőleg bányaadó és az 1914., 1915., 1916. évre kiveendő hadi nyereségadó kivételéhez minden egyes adónemre külön-külön vallomást adni tartoznak, a következők:

1. Részvénnytársaságok, szövetkezetek és biztosítási vállalatok, amennyiben mindezek a kereskedelmi törvény (1875. XXXVII. t.-c.)

AKI

bázat, vagy földbirtokot

venni vagy eladni akar,
forduljon bizalommal

Lustbader Adolf

Ingatlanforgalmi irodá-
jához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb há-
zak, birtokok előjegy-
zésben vannak. Megít-
zásokot ingatlanok el-
adására és vételére elfogadok.

Telefon 961. szám.

Szőlősgazdák

figyelmébe ajánljuk

PEROCID

tiszta német gyártmány — rez.
45% — a miniszterium által ajánlott
egyedüli megbízható kétkő pótló-
szer, permetező-re, — napi áron.

RAFFIA

I. Mayunga, szép fehér hosszú szála
minőség, — ered. békakban és
kímélve, — napi áron.

Hypermangan-kali

hirt peronospora és lisztharmat el-
leni védekezésére, napi áron.

Vojtek és Weisz

Arad. 1149

198., 248. és 457. §-ai értelmében számadásalknak a bíróságnál való bemutatásra kötelezték;

2. külföldi hasonló vállalatok, ha feltehető a magyar szent ko-
rona országában saját cégük alatt főkénteset vagy ügynökség néven
gyakorolják (1875. XXXVII. t.-c. 210. és 200. §-ai);

3. általában a közuti és helyi érdekű vasutak, a takarékpénztá-
rak. Az 1—3 pontok alatt felsorolt nyilvános számadásra kötelezett
vállalatok vallomásaikat kötelesek beadni.

Az adóköteles jövedelmek meghatározásán

1. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adó-
jának alapját a kivetés évét megelőző évi nettó adóköteles jövede-
lem alkotja.

A vallomáshoz kötelezett vállalat tartozik a) a vállalat előző
évi alárú mérlet a nyereség- és veszteség-számlával együtt; b) a
részvények utáni osztalékok, illetőleg kifizetések elosztására és hova-
fordítására vonatkozó közgyűlési határozatok a kereskedelmi törvény
szerint szabályszerűen hitelesített jegyzőkönyv kivonatát a vallomá-
shoz csatolni, — továbbá c) az üzleti költések részletes kimutatását,
d) általában azokat a mérleg-számla-tételeknek részletesét, melyek
nékül az adó helyesen nem állapítható meg. A fióktelepek bruttó-
forgalma a vallomást íven külön-külön szintén kitüntendő. Külföldi
vállalatoknál az anyakéntet mérleg a nyereség- és veszteség-számlá-
val együtt hitelesített alakban szintén csatolandó. Az adóeset helyes
megállapítására végett köteles még a vállalat vallomáshoz csatolni
minden adatot a kimutatásokat, melyek a nyilvános számadásra kötele-
zett vállalatok kereseti adójára vonatkozólag 1916. évi 142.000 szám
alatt kiadott végrehajtási utasítás 28. §-ában 1—19. pontok alatt fel-
vannak sorolva.

H. A bányaadó alapja az a jövedelem, mely a bányaadóról szóló
1875. évi XXVII. t.-c. 2. §-ában említett bányák műveléséből és a
hozzátartozó iparágak ütleéből ered.

III. A hadinyereségadó alapja a belső nyilvános számadásra
kötelezett vállalatnál az összes üzletéből elért a külföldi nyilvános
számadásra kötelezett vállalatnál, vagyis amelyeknek székhelye a ma-
gyar szent korona országai területén kívül van, az itteni üzletéből az
1914. évi augusztus hó 1-től, 1916. évi december hó végéig terjedő
időre eső üzleti években elért s az 1916. évi XXIX. t.-c. rendelkezé-
sei szerint megállapított nyereségtöbblet.

Ha valamely nyilvános számadásra kötelezett vállalat a kereseti
adójára vagy hadi nyereségadójára vonatkozólag a vallomást az elért
határidőn nem adja be, minden egyes esetben a kivetett kereseti
adónak 25 százalékat, illetőleg a megállapított hadi nyereségadónak
10—25 százalékat fizetési pótlék fejében. Ezenfelül az esetben, ha a
hadi nyereségadó kivételése során a pótlék kivételére jogerőre emelke-
dett, a vállalat igazgatóságának minden egyes tagjára a pénzügyigaz-
gatóság által 1000—50.000 kor. pénzbírság rovandó ki.

A kihágások megtorlására néve az 1909. évi XI. t.-c. IX. feje-
zetében foglalt rendelkezések nyarnak alkalmazást. Az 1909. évi XI.
t. c. 98. §-ában megállapított pénzbüntetésen felül minden egyes igaz-
gatósági tag egyenként külön-külön 2000 kor.-tól 100.000 korig terjedő
ható pénzbüntetéssel is büntetendő.

Kelt Arad, 1917. évi január hó.

A m. kir. pénzügyigazgatóság.

29957—1916.

Hirdetmény.

A m. kir. Miniszteriumnak a sziradékok és hajósai vasuton, hajón
vagy gépkocsi közlekedéshez szükséges igazolványok tárgyában
kelt 3499—1916. M. E. sz. rendeletét a következőkben tessék közhírré:

1. §. Mindenféle sziradékok és sziravat nem postal polgári for-
galomban közforgalmu vasuton, vagy pedig hajón vagy gépkocsi a
város vagy község területén kívül eső helyre, ha a küldemény súlya
100 kg-nál nagyobb, csak a kereskedelemügyi miniszter külön engedély-
vel szabad szállítani.

Diszponálásra és vajra az előbbi bekezdés nem vonatkozik; a
magyar szent korona országainak területén kívül eső helyre, azonban
diszponálásra, közforgalmu vasuton vagy pedig hajón, vagy gépkocsi
továbbra is csak az 1915. évi november hó 20-án 4292—1915. M. E.
számú rendelet (a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 30.
napján megjelent 277. számban) szerint az ott megszabott szállítási
igazolvánnyal szabad szállítani.

A jelen §. első bekezdése szerint szükséges szállítási igazolvány
kiállítását a Magyar Otaj és Zsiradéklapok Központ E szványtársaság
(Budapest VI., Vilmos császárt 88. sz.) útján kell kérni.

2. §. A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet alól kivé-
teleket engedhet.

3. §. Közforgalmu vasuti és hajósai vállalatoknak az 1. §. hatálya
alá eső cikkeket tartalmazó, 100 kg-ot meghaladó súlyu küldeményt fuva-
rozás vagy tárolás végett csak szabad elfogadniok és átvevőik
ha a feladó a fuvaszelettel együtt a szállítási igazolványt is bevon-
gáltatja.

A szállítási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az
írut felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány szállításhoz
használatot és utóbb nem használható, köteles azt a feladói állomás
keletblyegzőjével lebélyegezni.

4. §. Közforgalmu vasuti és hajósai állomás által fuvarozás,
vagy tárolás végett a jelen rendelet életbe lépése előtt már átvett külde-
ményekhez szállítási igazolvány nem szükséges.

5. §. Aki a jelen rendelet 1. §-a alá eső cikkeket jelen rendelet
ellenére közforgalmu vasuton szállítási igazolvány nélkül fuvarozásra
felad, vagy pedig hajón vagy gépkocsi ily igazolvány nélkül szállít
vagy szállítást, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntetés
rendelkezés alá nem esik, — kihágást követ el, s két hónapig terjedhető
elzárással, és határozat koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1917. január hó 7.

Arad, főkapitány.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díjat szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetés ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláírásának kell jelölni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vehetik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Gyógyvirágok

levele van Kleopátrától. 1299

„Tavasz ébredése”

„Bakfis” levele van. 1298

„Henyéd láncom van.”

A hirdetésre beérkezett leveleket nem kaptam kézhez, újabbat a kiadóba fenti jellegre kérek. 196

Lakást keres.

Butorozott

lakást konyhával, berbe keressék. Cím a kiadóhivatalban. 1961

Kiadó lakás.

3 szobás

lakás mellékhelyiségekkel, május 1-re kiadó. Óvár-utca 2. szám. 196

3 szoba,

elő- és fűdőszobából álló utcai lakás, villanyal, május 1-re kiadó. Darányi János utca 4. 1294

Célnassza

butorozott utcai szoba, villanyvilágítással március 1-től kiadó. Aulich utca 20. 1. emelet. 1280

Alkalmazást keres.

Hadmentes segéd

fűszer- és vegyes-szakmában járatos, magyar, német, román nyelvismerettel, fogalmazáshoz, művelődési belépésre alkalmas. Jureani Péter, Focsád. 1281

Szerény igényű

fiatal nő, keres nevelőtől, társalgó vagy felolvasónői állást, esetleg irodai alkalmazást. Cím a kiadóban. 1291

Alkalmazást nyer.

Fedrácsnó,

ki gondolni is tud, fejtetők. Doros Bert. (Royal étterem). 1294

Úgyes beltáncos

(rokkant munkabéré katonák előnyben) művelődési belépésre keres Haasu drogeria. 1293

Beechideines,

solides, deutscher Fräulein, welche eventuelle auch französisch spricht, wird zu drei grüneren Kindern aufgenommen. Näheres Nagy Sándor-utca 7/a. szám. 1292

Hírseg expeditiónk részére

keressük jóírásu, erélyes megbízható férfit akinek némi gyakorlatja van, nyug. mozgópostás vagy vasutas előnyben részesül. Bővebbet a kiadóban. 1000

Vétel és eladás.

Kövert hávó

szekszottal nagyban 6 korona 50 fillér és kicsinyben kilóját 7 kor. 50 fillérért szállít vidékre is Parkas Péter, Óvár-utca 7. 1293

Frisz tea-vél

kapható Tejszarnok, Karolina-u. 8. 1296

Egy négy használt egyenáramú

2% lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Könyv-ek

és egész könyvtárakat vesz Deák Béla könyvkereskedése és modern antikváriuma Forray utca. Telefon 202. 871

Ingatlan.

Értéktől

eladó 1800 m²-es, 15 és 16 hold Zadorlak községben. Brtekezés Kossuth utca 49. sz., I. em., 8. ajtó. 1285

A vasút

közvetlen közelében egy földszintes ház. telekkel eladó. Bővebbet Kiss-utca 6. 1272

Üzletek.

Ünlethelyiség kiadó

Szabadság-tér 5-6. szám. Bővebbet Hammer Vilmos villanyműszerészénél. 1023

Gyógyászat.

As anget

fájdalomcsillapító Benzoe balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam. teljesen azonos összetételű, mint a Benzoe liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. Arad. 12

As Anusol

arany-rupokat mindenben pótolják a Haemorrhoidal-rupok, azonos összetételű folyékony hatású is teljesen azonos, Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. Arad. 12

289-917.

Hirdetmény.

Figyelemre méltó a város közhírségét az ebadoról és az ebtartásról szóló szabályrendelet 6 §-ának azon rendelkezésére, hogy a tartott ebek számát, faját, a tulajdonos február hó végéig a városi adóügyi osztálynál bejelenteni és a kirott ebadoról lefűszeni tartozik. Házórsó kutyát a kültereken és a külhatáron csak a hátulajdonos vagy ennek megízottja, vagy egy egész házat bérben tartó lakó tarthat. Egy háznál csak egy házórsó eb tartható. Házórsó eb gyanánt nem lehet tartani a vislő, kopó, agár, mézáró, fű, neufundlandi, Sat-Bernátbegyi, buldog uszkár, szoba, komondor és ratler-kutyákat. Amennyiben ezen fajtájú kutyák házórsóere is használnak, érettek a rendsz. adó fizetendő meg. Mintán a szabályrendelet rendelkezéséhez mérten a teljesített összeírás alapján az adófizetése a kapitányi hivatal által ellenőrzött jog, figyelemre méltó az eb-tulajdonosokat, hogy fenti kötelezettségeinek megfeleljenek, mert ellenkező esetben a szabályrendelet 88. §-a alapján 100 kor. lg terjedő pénzbírsággal lesznek súmárasztalva.

Arad, 1917. február 20.

A városi adóhivatal.

Száz esztendő tüzifa

waggonként, azonnal szállításra kapható 1290

Körösvölgyi

Pálinkaárktárban.

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

979-917. kb.

Hirdetmény.

Több előfordult veszteséget következtében elrendelem, hogy Arad város területén lévő összes kutyák folyó évi február hó 7-ől számított 90 napig 6 l. dózán kötve tartassanak vagy pedig harapás elleni biztos szájkosárral ellátva perázen vezetessenek.

Figyelemre méltó a közönséget, hogy miután az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a nagyméltó-

ságu m. kir. földmívelési miniszterium által 40 000-1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerinti ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, amelyek szájkosár nélkül, vagy szájkosárral, de porás nélkül szabadon járnak, a pecérek által elfogatnak és elfogatásuk után azonnal ki fog-nak irtatni.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú állategészségügyi hatóságtól Aradon, 1917 évi február hó 7.

Green Nándor,
főkapitány

Archámlasztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy berlini tanár találmánya. Felülmúlja az összes bőrhámlasztó szereket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen ártalmatlanul és fájdalom nélkül választja el a felső bőrréteget az alsótól. Gyógyerő arborit eredményez, meglepően údeve teszi az arcot, ezáltal feltűnően fiatalít. Beszélj a kozmetikus arcapolo intézetéhez ideiglenesen Bathyány-utca 10. szám alatt. 1219

Bartháné, szakképzett kozmetikus

A szépségpolcs titka a felhasználított szé-pítőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc enőcső. Kis tégely 150 kor. Nagy tégely 250 k.

Rozsnyay Serail crémje. nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Serail opora. Lehetet finomságu. Crém, fehér, rózsás és testápol-nokban. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyógyvirág, Ibolya, Loin du bal orgona, piros ró-za, Serail. Uvegje 1 kor 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1244

Rozsnyay Mátyás gyógy-szerterében Arad, Szabadság-tér.

Fagydagánatok FRIGIN.

szüntetésére legjobb szer a

simulasztására, legyvizketőség biztos meg-

Ára esettel és utasítással 1 korona.

Legfajdalmasabb tyukszemétő

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A bezerkeszténi vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasításával együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenole” szert-vál eszközölhető. A butorokat nem rontja meg, a petéit is kiirtja. Ára 1 Uvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

„Milegen”, egy pár perc alatt bármely hajra, vagy bajuszt a legesebb alandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél Hajós Árpád gyógyszer-terében

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapították 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.